UTJECAJ KRIZE NA SEKTOR OSIGURANJA PRIMJER GRAWE OSIGURANJE

Petrić, Vlatka

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:636737

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

DIPLOMSKI RAD

UTJECAJ KRIZE NA SEKTOR OSIGURANJA PRIMJER GRAWE OSIGURANJE

Profesor:

Prof. dr. sc. Dejan Kružić

Student:

Vlatka Petrić 5131022

Split, srpanj, 2016.

SADRŽAJ

1.Uvod 2
1.1. Definicija problema 2
1.2 Cilj rada 2
1.3 Metode rada 3
1.4 Struktura rada 3
2. Trište osiguranja u Republici Hrvatskoj 4
2.1 Osnovni pojmovi u osiguranju 5
2.2 Vrste osiguranja te njihova podjela 8
3. Utjecaj ekonomske krize na sektor osiguranja 10
3.1 Nastanak gospodarske krize i tijek 10
3.2 Financijska kriza i gospodarska kriza u Republici Hrvatskoj 12
4. Kretanje na tržištu osiguranja u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2008. do 2015. godine 20
4.1 Utjecaj krize na primjeru Grawe osiguranja 33
4.1.1 Grawe u brojkama tokom kriznih godina 34
5. Zaključak 40
POPIS LITERATURE 42
POPIS SLIKA 44
POPIS GRAFIKONA 44
POPIS TABLICA 45
SAŽETAK 46
SUMMARY 46

1. UVOD

1.1 Definicija problema

Problem koji će se obraditi kroz ovaj rad je poslovanje osiguravajućih društava u Republici Hrvatskoj pod utjecajem globalne krize, uz realan prikaz kroz primjer osiguravajućeg društva Grawe. Velika gospodarska kriza koja je 2007. godine nastala u Sjedinjenjim Američkim Državama (SAD) na tržištu nekretnina i proširila se svijetom ostavila je velike posljedice kako na realno gospodarstvo tako i na financijski sektor. Uzrok krize u SAD-u je bio pad cijene nekretnina i nemogućnost vraćanja hipotekarnih kredita. Do 2008. godine, kriza se izražavala u svjetskim gubicima i stečajevima u financijskom sektoru. Kriza se iz financijskog sektora proširila i na realno gospodarstvo u kojem su također počeli stečajevi. Nakon bankarskog sektora, kriza je pogodila osiguranja, fondove i burze. Vrlo brzo se kriza iz američkih financija proširila i na europske, a time i hrvatske financije, bankarstvo i burze. Utjecaj krize na realno gospodarstvo se očitovalo u usporavanju rasta stope svjetskog BDP-a, padu cijene nekretnina, padu industrijskog i građevinskog sektora što je rezultiralo i padom broja osiguranja te premija na pojedine vrste osiguranja. Iako su osiguravajuća društva u RH nastojala odoljevati krizi, ipak nisu uspjela i posljedice se mjere u velikim gubicima kako za osiguravajuća društva tako i za državu.

1.2 Cilj rada

Cilj ovoga rada je prikazati utjecaj financijske i gospodarske krize na sektor osiguranja u Republici Hrvatskoj. Uz utjecaj na cjelokupni sektor osiguranja pobliže će se definirati i prikazati posljedice krize na primjeru poslovanja Grawe osiguranja s detaljnim prikazom utjecaja krize kao i ostalih aspekata na pojedine vrste osiguranja. Također kroz usporedbu s konkurentnim osiguravajućim kućama u Republici Hrvatskoj će se doprinjeti generalnijem prikazu stanja u sektoru osiguranja kroz posljedice krize.

1.3 Metode rada

U prikupljanju podataka korištena je metoda desk podataka iz godišnjih izvještaja objavljenih na internetskim stranicama. Metodom analize podaci su raščlanjeni (izdvojeni iz godišnjih financijskih izvještaja) kako bi ih se potom, metodom sinteze, mogli grupirati za provođenje statističke obrade, konkretno provođenje deskriptivne statističke analize. Također za lakše razumjevanje, prikazivanje i usporedbu podataka koristi se komparativna i statistička metoda, odnosno metode grafičkog i tabličnog prikazivanja podataka.

1.4 Struktura rada

Rad se sastoji od 5 dijelova. U uvodnom dijelu definiran je predmet i problem istraživanja, te se čitatatelja upoznaje s problematikom istraživanja i srukturom rada. U drugom dijelu rada opisuju se glavni pojmovi u osiguranju kako bi se što lakše razumjela prestavljena tematika i problematika. Zatim se predstavlja nastanak krize i njen tijek kako u svijetu tako i u RH te poslijedice koje je kriza donjela, na koja područja gospodarstva je najviše utjecala te na koji način. U četvrtom dijelu ovog rada prestavljen je utjecaj globalne krize na ukupan sektor osiguranja kroz prikaz promjene bruto premije, premije žvotnih i neživotnih osiguranja, promjene broja ugovorenih osiguranja, zatim promjene likvidiranih šteta itd. Istodobno u ovom dijelu prestavljeno je Grawe osiguranje kao jedan od osiguravatelja koji djeluje na području Republike Hrvatske te utjecaj krize na spomenuto poduzeće. Kao peti i poslijedni dio nalazi se zaključak obrađene problematke te ga sljede popis literature, slike, grafova i tablica.

1. TRIŠTE OSIGURANJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Financijski sustav neke zemlje čine njezina valuta i platni sustav, financijska tržišta, financijske institucije te institucije koje reguliraju i nadziru njihov rad.[1] U financijskom sustavu Republike Hrvatske dominantnu poziciju zauzimaju kreditne institucije čini rad regulira i nadzire Hrvatska narodna banka. Kreditne institucije čine oko 73% imovine financijskog sektora na kraju 2015. godine. Mirovinski fondovi nalaze se na dugom mjestu po važnosti u financijskom sektoru sa oko 12% imovine financijskog sektora. Društva za osiguranje i reosiguranje zauzela su treće mjesto sa oko 6% imovine financijskog sektora. Poslovanje osiguravajućih društava i mirovinskih fondova nadzire i regulira Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (Hanfa). Ostalih 9% imovine financijskog sektora zajedno čine: investicijski fondovi, društva za leasing, društva za factoring te kreditne unije.

U financijskom sektoru Republike Hrvatske trenutno egzistira i djeluje:[2]

- 27 banaka
- 1 štedna banka
- 5 stambenih štedionica
- HBOR
- 26 društava za osiguranje
- 1 društvo za reosiguranje
- 40 društava za posredovanje u osiguranju
- više od 350 društava i obrta za zastupanje u osiguranju
- 21 društvo za upravljanje investicijskim fondovima
    - 85 UCITS fondova
    - 29 alternativnih investicijskih fondova
    - Fond hrvatskih branitelja domovinskog rata i članova njihovih obitelji
    - Umirovljenički fond
- Zagrebačka burza d.d.
- Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
- Tržište novca i kratkoročnih vrijednosnica d.d.

[1] https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/financijska-stabilnost/uloge-i-suradnja/financijski-sustav-rh

[2] http://www.hgk.hr/category/sektor-centar/sektor-bankarstvo

- 8 investicijskih društava (brokerska društva) i 15 banaka koje imaju odobrenje za obavljanje poslova s vrijednosnim papirima (brokerski i skrbnički poslovi te poslovi depozitne banke)
- 6 mirovinskih društva za upravljanje mirovinskim fondovima
    - 4 obvezna mirovinska fonda kategorije A
    - 4 obvezna mirovinska fonda kategorije B
    - 4 obvezna mirovinska fonda kategorije C
    - 6 otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova
    - 16 zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova
- 1 mirovinsko osiguravajuće društvo
- 21 leasing društvo
- 25 faktoring društva

Predmet istraživanja su osiguravajuća društva u RH s posebnim osvrtom na jedno od osiguranja koje djeluje u Hrvatskoj a to je Grawe osiguranje.

2.1 Osnovni pojmovi u osiguranju

Osiguranje podrazumjeva jedan od oblika potencijalnog upravljanja rizikom koje mogu ugroziti život ili nanijeti štete na imovini pri čemu je osnovna karakteristika tih rizika da su budući, neizvjesni i neovisni od naše volje. Osiguranje je i vrsta ugovora između dvije strane, u kojem je jedna strana osiguravajuće drušvo koja je ujedno i ponuditelj osiguranja, a druga osiguranik koji može biti pravna ili fizička osoba. Osiguravajuće društvo preuzima rizik od strane osiguranika, pod uvjetom da osiguranik plaća naknadu – premiju osiguranja. Dakle, osiguranik prilikom potpisivanja ugovora pristaje na plaćanje dogovorenog iznosa odnosno premije, dok se osiguravajuće društvo obvezuje da će u korist osiguranika dati vrijednost imetka, utvrđeni prihod ili drugu materijalnu naknadu u slučaju nesreće ili nekih drugih opasnosti dogovorenih ugovorom. Društva za osiguranje iznose premija investiraju u financijske instrumente odnosno nekretnine u skladu s odredbama Zakona o osiguranju (NN 151/08, 87/08), od kojih će protekom vremena ostvarivati određeni prinos ovisno o kretanjima na novčanom tržištu odnosno tržištu kapitala.

Davatelji osiguranja mogu biti iskučivo društva za osiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj i podružnice stranih društava za osiguranje koje su dobile dozvolu od Agencije za obavljanje poslova osiguranja. Po jednom ugovoru o osiguranju, odnosno polici osiguranja može postojati i više korisnika. Ukoliko je ugovorom o osiguranju određeno više korisnika, u slučaju nastupanja osiguranog slučaja naknada (osigurnina) se dijeli među korisnicima. Cijena osiguranja koju osiguranik plaća je premija osiguranja koja se izračunava na principu velikih brojeva, odnosno vjerojatnosti nastupanja osiguranog slučaja. Premija se prikuplja od velikog broja osoba (ugovaratelja osiguranja) koji se osiguravaju od istog rizika pri čemu je osnovna pretpostavka da će samo mali broj osoba (osiguranika) zaista imati štetu koja može biti materijalna ili nematerijalna. U slučaju nastupanja osiguranog slučaja (štete) društvo za osiguranje isplatit će odštetu osobi koja se osigurala od tog štetnog događaja. Društvo za osiguranje naplatom premija prikuplja sredstva koja se kasnije koriste za nadoknadu materijalnih i nematerijalnih gubitaka, odnosno osiguranih svota. Dio šteta se isplaćuje odmah iz premije, a dio iz tehničkih pričuva koje se formiraju iz ostatka premije. Svako društvo za osiguranje ima određeni maksimalan isnos šteta koji ono može isplatiti takozvani samopridržaj, koji ovisi o opsegu osiguranja, učestalosti šteta, strukturi i težini preuzetih rizika. Osiguranja se žele zaštititi od velikih i katastrofalnih isplata, te kako bi se zaštitili sklapaju ugovor o reosiguranju sa reosiguravateljem kojim dio svojih obaveza prenose na reosiguravatelja plačajući za to reosigurateljnu premiju. U djelatnosti osiguranja nadzorno dijelo naziva se Agencija, ona nadzire zakonitosti poslovanja društava za osiguranje. Njihova uloga je važna jer kontinuirano kontroliraju adekvatnost kapitala[3], kako solventnost i likvidnost društva nebi bile ugrožene.

Za svaku osiguravajuću tvrtku važne su tehničke pričuve koje društvo mora formirati za pokriće svih obaveza iz ugovora o osiguranju kao i eventualnih gubitaka zbog rizika iz poslovanja osiguranja. Dio tehničkih prićuva su takozvane matematičke pričuve koje treba imati društvo koje obavlja životna osiguranja, odnosno osiguranja osoba kod kojih se kumuliraju sredstva štednje ili sredstva za pokriće rizika u kasnijim godinama osiguranja.

[3] Kako bi osiguranja mogla ispuniti svoje obveze na temelju sklopljenih ugovora o osiguranju i u nepredvidivim okolnosti, društvo za osiguranje mora kontinuirano održavati odgovarajuću razinu kapitala u skladu sa opsegom i vrstama poslova osiguranja koje obavlja tj preuzetim rizicima.

Djelatnost osiguranja u Republici Hrvatskoj reguliraju sljedeći propisi:[4]

- Zakon o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (NN 140/05),
- Zakon o osiguranju (NN broj 151/05),
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju (NN 87/08),
- Zakon o obveznim osiguranjima u prometu (NN 151/05),
- Zakon o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08),
- Zakon o trgovačkim društvima (NN 111/93, 34/99, 121/99, 107/07),
- Zakon o reviziji (NN 146/05, 139/08),
- Zakon o računovodstvu (NN 109/07)
- podzakonski akti doneseni temeljem navedenih zakona.

Slika 1: Shema pravila i ponašanja kod osiguranja

Izvor: http://www.vitasecurus.hr/files/trziste_osiguranja.pdf

[4] http://www.hanfa.hr/getfile/39205/trziste_osiguranja.pdf

2.2 Vrste osiguranja te njihova podjela

Poslovi osiguranja dijele se u dvije temeljne skupine – životna osiguranja i neživotna osiguranja.

Neživotna i životna osiguranja se dijele na sljedeće vrste:[5]

Neživotna osiguranja:

- Osiguranje od nezgode
- Zdrastveno osiguranje
- Osiguranje cestovnih vozila
- Osiguravanje tračnih vozila
- Osiguravanje zračnih letjelica
- Osiguranje plovila
- Osiguranje robe u prijevozu
- Osiguranje od požara i elementarnih šteta
- Ostala osiguranja imovine
- Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila
- Osiguranje od odgovornosti za upotrebu zračnih letjelica
- Osiguranje od odgovornosti za upotrebu plovila
- Ostala sigurnost od odgovornosti
- Osiguranje kredita
- Osiguranje jamstva
- Osiguranje raznih financijskih gubitaka
- Osiguranje troškova pravne zaštite
- Putno osiguranje

Životna osiguranja:

- Životno osiguranje
- Rentno osiguranje dodatna osiguranja životnog osiguranja
- Životno i rentno osiguranje vezano za jedinice investicijskih fondova
- Ostala životna osiguranje (Tontine, Osiguranje s kapitalizacijom, Osiguranje u slučaju vjenčanja, Osiguranje u slučaju rođenja)

[5] http://www.hanfa.hr/getfile/39205/trziste_osiguranja.pdf

U skupini neživotnih osiguranja imamo nekoliko osiguranja u prometu koja su obvezna i regulirana zakonom (Zakonon o obveznim osiguranjima u prometu, NN 151/05) a to su:

- ✓ osiguranje putnika u javnom prometu od posljedica nesretnog slučaja,
- ✓ osiguranje vlasnika / korisnika vozila od odgovornosti za štete nanesene trećim osobama
- ✓ osiguranje zračnog prijevoznika / operatora zrakoplova od odgovornosti za štete nanesene trećim osobama i putnicima
- ✓ osiguranje vlasnika / korisnika brodice na motorni pogon, odnosno jahte od odgovornosti za štete nanesene trećim osobama

Ostala osiguranja iz ove skupne su dobrovoljna. Od obveznih osiguranja u prometu najzastupljenije je tzv. osiguranje od automobilske odgovornosti.

S druge strane kod životnih osiguranja nema obveznih osiguranja koji su zakonom definirani te se u praksi najčešće susreću sljedeće vrste ugovora životnog osiguranja: mješovito osiguranje, osiguranje u slučaju smrti te osiguranje za slučaj doživljenja. Osnovna svrha životnog osiguranja je pružanje zaštite, odnosno stvaranje financijske sigurnosti pojedincu i njegovoj obitelji od opasnosti koje mu mogu ugroziti život. Visina premije kod životnih osiguranja ovisi o osiguranom riziku odnsno rizicima, pristupnoj dobi, spolu, zdrastvenom stanju i zanimanju osiguranika.

2. UTJECAJ EKONOMSKE KRIZE NA SEKTOR OSIGURANJA

Gospodarskom krizom se naziva razdoblje negativnog razvoja u gospodarstvu. Gospodarska kriza može zahvatiti jednu gospodarsku granu, privredu jedne države, gospodarstvo više država ili cjelokupno gospodarstvo na svijetu. Razlikuju se tri različita oblika gospodarske krize: stagnacija, recesija i depresija. Stagnacija je razdoblje u kojem gospodarstvo ne raste, što znači da izlazne vrijednosti (output) gospodarstva unutar određenog razdoblja ostaju nepromjenjene. Recesijom se smatra razdoblje od dva uzastopna kvartala u kojem se izlazne vrijednosti smanjuju. Depresija nastupa kada smanjenje outputa traje duže od dva uzastopna kvartala. Ono gospodarstvo koje pogodi gospodarska kriza trpi brojne posljedice od kojih je izražena nezaposlenost i osiromašenje svih slojeva stanovništava, pad bruto domaćeg proizvoda, pad proizvodnje, rast osjećaja nesigurnosti i strah od budućnosti.

Razlozi nastanka gospodarske krize su vrlo različiti. Jedan od razloga nastanka krize može biti nesklad između ponude i potražnje unutar jedne privrede i to kada je potražnja manja od ponude roba na tržištu, pa dio ostane neprodan. Gospodarska kriza može nastati i usljed većih prirodnih katastrofa, ratnih opasnosti ili terorističkih napada i slično. Ekonomske krize jednako pogađaju razvijena gospodarstva i zemlje u razvoju s tim da zemlje u razvoju pogodi sa mnogo jačim negativnim posljedicama i sa mnogo dužim potrebnim razdobljima za oporavak.

3.1 Nastanak gospodarske krize i tijek

Gospodarska kriza koja se zadnjih godina spominje gotovo svakodnevno nastala je u Sjedinjenim američkim državama (SAD) po imenom "Subprime kriza" odnosno Subprimecrisis. Ova kriza uzdrmala je cijeli svijet i ostavila negativne financijske posljedice kako na poduzeća tako i na građanstvo. Kriza je započela u ljeto 2007. godine kada se raspao američki sustav hipotekarnih kredita koji se temeljio na lošim tj. na nenaplativim zajmovima.. Krizi je prethodilo razdoblje niskih realnih i nominalnih kamatnih stopa u kojem su mnogi Amerikanci prepoznali svoju šansu za stjecanje vlastitog doma.. Brojni građani koji koji se u običnim uvjetima nisu mogli kvalificirati za dobivanje kredita u ovim uvjetima niskih kamatnih stopa isti se odobravaju. Banke su odobravale kredite sa niskim kamatnim stopama, bez kvalitetnih procjena rizika i potrebnih kolaterala.

U početku su rate za kredit bile niske, a rizik povečavanja kamatnih stopa su snosili sami dužnici. Kako je rasla potražnja za kupnjom nekretnina, usporedno su rasle i cijene nekretnina. Međutim rast cijena nekretnina bio je viši od porast primanja stanovništva. Stalan rast cijena dovodni do sigurnosti banka u slučaju da dužnik ne može vračati svoje dugovanje. U tom slućaju banka svoj dug namiruje tako da proda nekretninu koja bi tada imala veću tržišnu vrijednost nego je imala u trenutku davanja kredita. S druge strane kupci nisu strahovali uzimati kredite jer nisu razmišljali da bi kamatna stopa mogla porasti, te su kao banke razmišljali da u slučaju nemogučnosti plaćanja mogu prodati nekretninu s dobitkom te vratiti banci dug hipoteke.

Usporavanjem gospodarstva te naknadnim povečavanjem kamatne stope središnje američke banke dovodi do toga da zajmodavci sa niskim primanjima više ne mogu vraćati hipoteke i moraju prodavati svoje kuće. Rast broja nekretnina koje se prodaju za sobom je povlačio smanjenje vrijednosti nekretnina. Neinsolventnosti dužnika dovodi banke i investitore do gubitaka.

Ipak prava kriza nastupa godinu dana kasnije, početkom jeseni 2008. godine propašću Lehman Brothers, inače četvrtke najveće investicijske kuće u SAD-u. Strah od propadanja više banka natjeralo je ulagače i banke da poduzmu iznimne mjere opreza. Banke su jedne drugima prestale međusobno poznajmljivati sredstva, što je one banke koje su ovisile o tim zajmovima dovelo do propasti.
Europske banke koje su ulagale u američko hipotekarno tržište također su bile teško pogođene. Vlade nekih država su pokušavale spriječiti propast svojih banaka, no cijena spašavanje se pokazala vrlo viskom. Upravo zbog toga ulagači su počeli obračati pozornost na financiranje država. Npr Grča se jedna od država Europske unije čija se vlada zbog lošeg stanja u svom gospodarstvu zadužila do dvostruke veličine gospodarstva. Vlade koje su inaće svake godine pozajmljivale velike iznose za financiranje svojih proračuna morale su se suočiti sa tržištima koja im više nisu bila voljna pozajmljivati. Kriza koja je nastala kao bankarska postala je i kriza državnog duga.

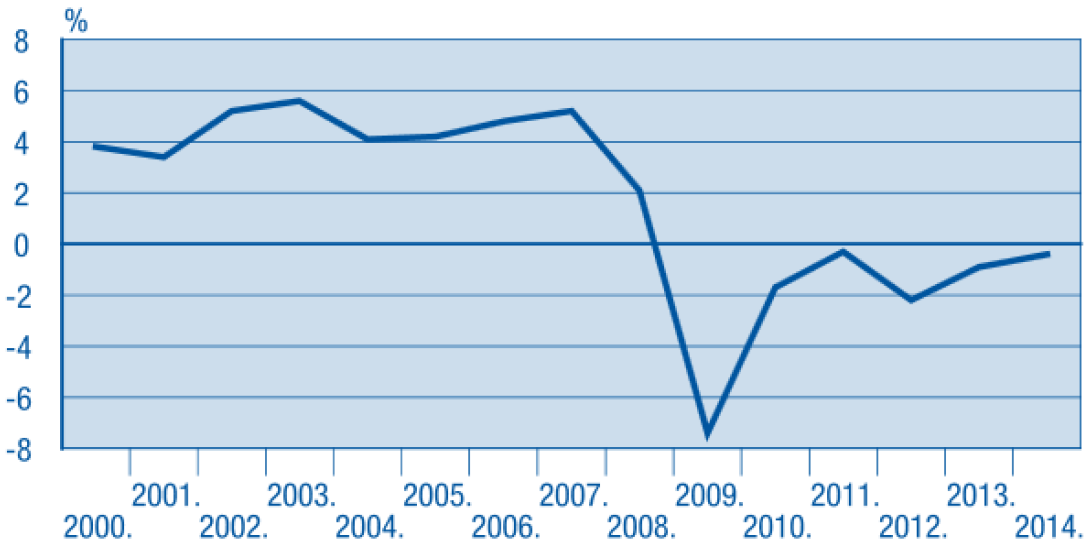
Posljedice su ozbiljno usporavanje svjetskog rasta bruto domaćeg proizvoda (BDP), pad cijena nekretnina, veliki gubitci industrijskog i građevinskog sektora. Kriza je najviše pogodila Sjedinjene Američke Države i Europu dok fimancijski sektori Japana, Brazila i Kine nisu značajno pogođeni, stoga su javne službe tih zemalja trebale riješti samo problem

likvidnosti bankarskog sustava. S druge strane, bankarski sustavi u SAD-u i u mnogim europskim državama nisu imali problem samo s likvidnošću već i sa solventnošću.
Recesija u Europi je pokazala da su se mnoge vlade u euro području godinama zaduživale kako bi mogle financirati proračun i tako nagomilavale dugove. Jedan od razloga zašto se se vlade zaduživale je dugotrajan pad konkurentnosti zbog izostanka gospodarskih reformi koje su provodile druge države. Od kraja 2009. do početka 2010. godine neke zemlje europodručja počele su se suočavati s problemima financiranja svojih dugova. Tržišna neizvjesnost dovela je do poskupljenja uobičajenih postupaka za državno zaduživanje koji su naposljetku postali neostvarivi.

Oporavak američkog gospodarstva puno je brži i jači nego oporvak gospodarstva Europske unije, a to je najvećim dijelom rezultat toga što je financijski sustav EU postao veći, međusobno ovisniji i riskantniji od američkoga.

3.2 Financijska kriza i gospodarska kriza u Republici Hrvatskoj

Financijska kriza u Republici Hrvatskoj se pojavila zbog domino učinka iz okruženja ali i zbog vlastitih strukturnih preduvjeta. Suočena s rastućim troškovima zaduživanja, gospodarska aktivnost u Republici Hrvatskoj se počela smanjivati polovicom 2008. godine. Kriza se ponajprije odrazila na zaustavljanje gospodarskog rasta, zatim na smanjenje proizvodnje i potrošnje, te naposljetku padom BDP-a. Do kraja 2008. godine trend pada gospodarske aktivnosti se nastavio, da bi početkom 2009. godine započelo razdoblje velike recesije. Najveći pad koji je rezultirao nastankom recesije zabilježen je u industrijskoj proizvodnji i stopi BDP-a, te osobnoj potrošnji. U dobrim godinama gospodarskog rasta bruto društveni proizvod Hrvatske povećan je po stopama višim i do pet posto. No nakon tih godina došlo je do krize koja u Hrvatskoj traje već sedmu godinu.

Grafikon 1: Godišnje stope rasta BDP-a od 2000. do 2014. godine.

Izvor: http://www.dzs.hr/

Porast[6] BDP-a u godinama od 2001. do 2007. iznosio je 3,8% do 5,1%, a u 2008. godini rast BDP-a usporen je na 2,1%. U 2009. pad BDP-a je bio čak 6,9%, a u 2010.g. daljnih 2,3%. U 2011. godini BDP je opao za 0,2%, a u 2012. godini za daljnih 1,9%. U 2013. godini nastavljen je pad, iako usporen na 1%, a ponovno usporavanje pada od 0,4% zabilježeno je u 2014. godini.

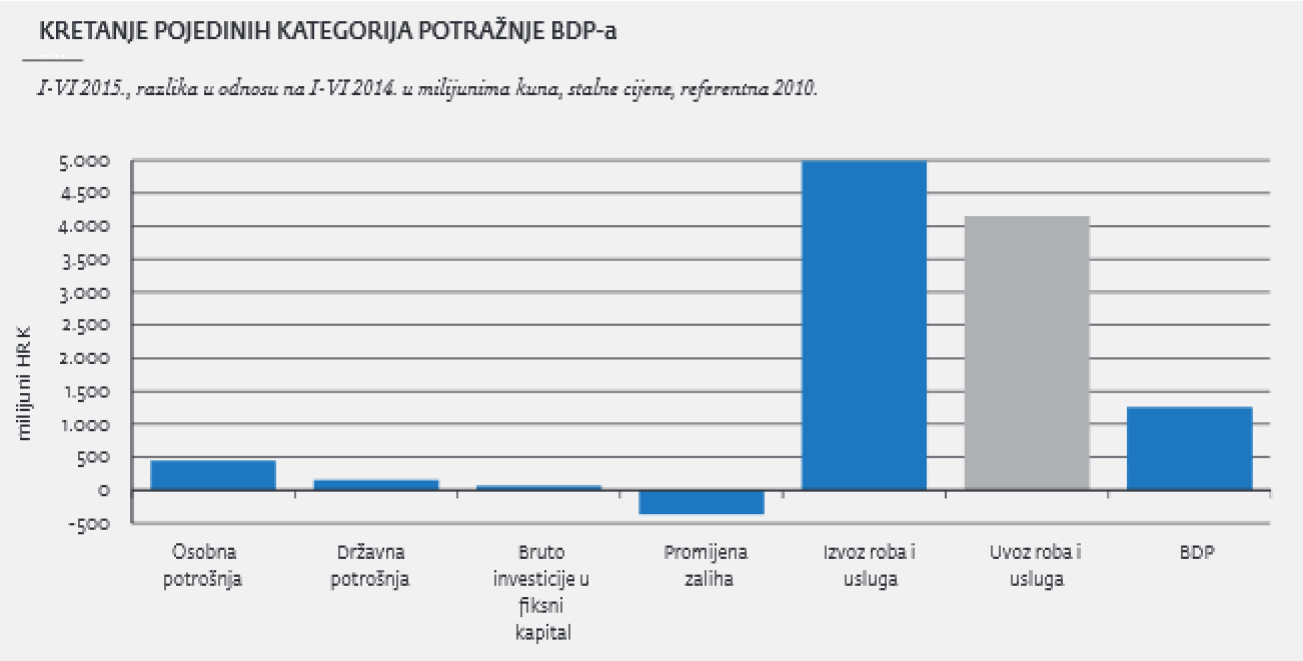
U 2015.godini BDP je iznosio 1,9%. Nakon šest uzastopnih godina pada u 2015. zabilježena je stopa rasta BDP-a od 1,9%. Rast je najviše potaknut rastom vrijednosti roba i usluga osobito robnim izvozom, odnosno rastom inozemne potražnje koji je potpomognut pristupanjem Hrvatske Europskoj uniji i postupnim oporavkom europskog gospodarstva.

S druge strane domaća potražnja je bilježila pad, prvenstveno osobne potrošnje i investicija u fiksni kapital. Približno 60% ukupne domaće potražnje čini osobna potrošnja koja je ujedno i najvažnija komponenta kretanja BDP-a. Na pad domaće potražnje utjecalo je smanjene kreditne aktivnosti poslovnih banka, pad neto plaća, smanjivanje zaposlenosti i smanjivanje sklonosti potrošnji.

U 2015. godini zahvaljujući izmjenama u porezu na dohodak najviše se povećala osobna potrošnja, te blagi rast državne potrošnje. Rast inozemne potražnje nije bio dovoljan za rast

[6] www.huo.hr godišnje publikacije

ukupne potražnje koji bi doveo i do povećane proizvodnje roba i usluga, iako 2015. godina donosi malene ali pozitivne stope rasta domaće potražnje, što je i dovelo do rasta BDP-a.

Grafikon 2: Kretanje pojednih kategorija potražnje BDP-a u prvih 6 mjeseci 2015. godine

Izvor: DZS;obrada HKG

Rast ukupne potražnje u prvoj polovini 2015. godine potaknuo je ne samo rast proizvodnje već i uvoz roba i usluga. Tako je bruto dodatna vrijednost proizvodnje povećana[7] za 0,8%, a vrijednost uvoza za 6,9% prema kalendarski prilagođenim podacima u odnosu na isto razdoblje 2014. godine. Struktura bruto dodatne vrijednosti pokazuje da je najveći rast ostvaren u grupi djelatnosti koja obuhvaća trgovinu na veliko i malo, prijevoz, ugostiteljstvo, te u manjoj mjeri prerađivačku industriju. S druge strane najveći pad je zabilježen kod primarnih djelatnosti odnosno poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu. Iako se ostvaruje rast koji pokazuje izlazak iz krize, Hrvatska je još uvijek daleko od prosječne razine razvijenosti EU.

Pristupanjem Hrvatske EU dovelo je do slobodne trgovine sa zemljama Europske unije što je vidljivo utjecalo i na povećanje izvoza. Vrijednost robnog izvoza u prvih 6 mjeseci 2015. na godišnjoj razini povećan je za 12,3% pri ćemu je najviše povećan izvoz automobila i brodova. Rast[8] izvoza popraćen je i snažnim rastom uvoza, iako uvoz je rastao po osjetno manjoj stopi

[7] http://www.hgk.hr/wp-content/blogs.dir/1/files_mf/gospodarska_kretanja_7_857.pdf
[8] http://www.hgk.hr/wp-content/blogs.dir/1/files_mf/gospodarska_kretanja_7_857.pdf

(8,8%) nego izvoz, što znači da je izvoz povećan na 4,6 milijardi kuna, a uvoz na 4,1 milijardu. Većim povećanjem vrijednosti izvoza nego vrijednosti uvoza, robin defici smanjen je s 27,5 na 26,9 milijardi kuna odnosno 1,9%. Pokrivenos uvoza izvozom povećan je s 57,7% u 2014. na 60,9% u 2015. godini.

Industrijska proizvodanja[9] nastavlja svoj pozitivan rast iako još uvjek je manja oko 16% u odnosu na isto razdoblje 2008. godine. Rast je uočen u rudarstvu i vađenju te prerađivačkoj industriji dok je kod opskrbe električnom energijom, plinom, parom i klimatizacije ostvaren pad proizvodnje.

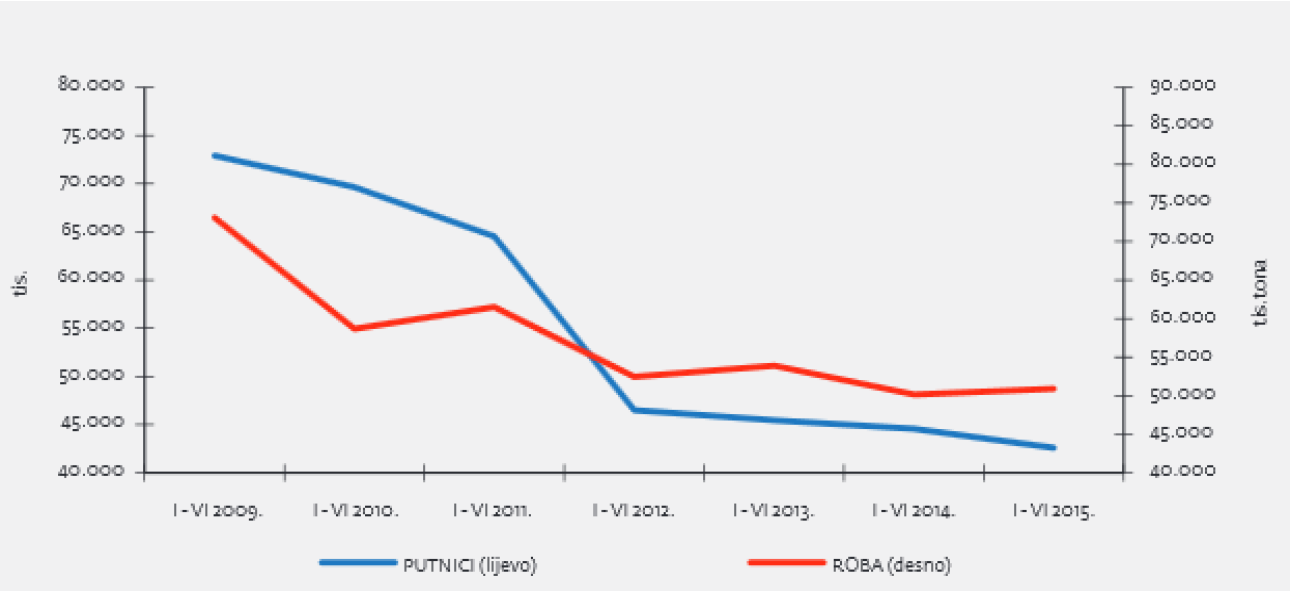
Promet u trgovini na malo u posljednih godinu dana bilježi kontinuiran trend rasta maloprodajnog prometa. Unatoč zabilježenom rastu razina relanog prometa još je niska zbog izostanka značajnih promjena na strani domaće potražnje, odnosno višegodišnjih negativnih trendova na tržištu rada – visoka nezaposlenost. Pozitivan smjer kretanja ponajprije je rezultat realnog povećanja neto plaće kao rezultat promjene poreza na dohodak. Kod nekih trgovačkih struka zabilježen je rast prometa (audio i video oprema, električni aparati za kućanstvo, nespecijalizirane prodavaonice pretežito živežnim namirnicama, medicinski i ortopedski proizvodi, motorna vozila itd), dok je kod nekih zabilježen pad (računalna oprema, motorna goriva i maziva itd).

U sektoru turizma turistički dolasci i noćenja kontinuirano rastu te se svake godine bilježi nova rekordna razina fizičkih pokazatelja. Ovakva pozitivna turstička kretanja djelomično su rezutat povoljnije gospodarske situacije u Europskoj uniji koja je Hrvatskoj najznačajnije emitivno turistučko tržište.

Prijevoz putnika i roba[10] bilježi negativne trendove koji traju više od šest godina. U drugom tromjesečju 2015. godine prevezeno je 4,3% manje putnika u odnosu na isto razdoblje 2014. godine. Broj putnika se najviše smanjio u cestovnom prijevozu (-6,3%) i željezničkom prijevozu (-3%). Negativna kretanja prevezenih putnika bilježe se u gotovo svim segmentima prijevoza osim u zračnom prijevozu. Količina transportirane robe u drugom tromjesečju je

[9] http://www.hgk.hr/wp-content/blogs.dir/1/files_mf/gospodarska_kretanja_7_857.pdf
[10] http://www.hgk.hr/wp-content/blogs.dir/1/files_mf/gospodarska_kretanja_7_857.pdf

veća za 1% nego u istom razdoblju 2014. godine. Rast količine transportirane robe djelomično je determiniran povečanom inezemnom potražnjom, odnosno robnim izvozom.

Grafikon 3: Prijevoz putnika i roba

Izvor: DZS; obrada HGK

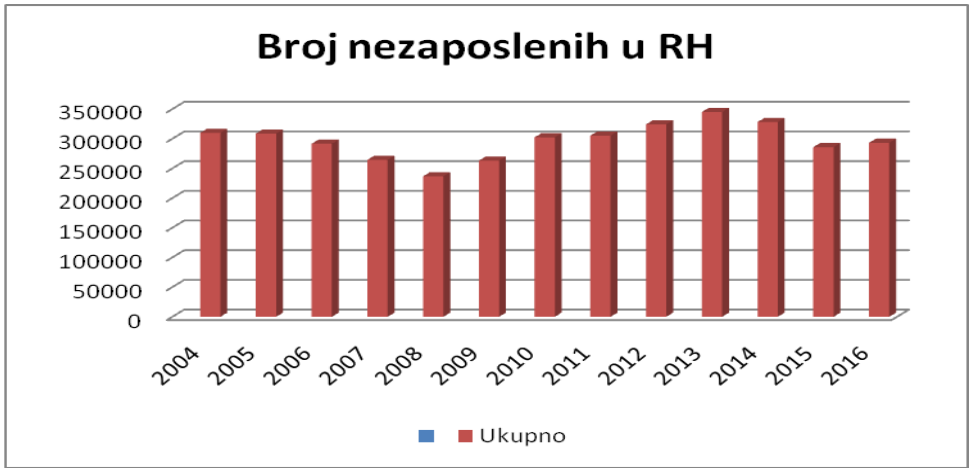
U sektoru građevinarstva[11] aktivnost na zgradama na godišnjoj razini porasla je za 1,3% ali je istodobno aktivnost na ostalim građevinama smanjena za velikih 4%. Pad aktivnosti na ostalim građevinskim aktivnostima (prometna infrastuktura, cjevovodi, komunikacijski i energetski vodovi, ostale građevine) su zbog suzdržane investicijske aktivnosti javnog sektora u infrastukturne objekte pod pritiskom provedbe mjera za uklanjanje prekomjernog proračunskog manjka. Pokazatelji obujma i vrijednosi građevinskih radova daju naznake da je zaustevljen pad građevinske aktivnosti, ali i dalje nema jasnih signala o oporavku građevinarstva. Za održiv rast građevinske aktivnosti potrebno je dimenziranje investicijske aktivnosti privatnog i javnog sektora koje bi moglo biti podržano iz europskih fondova.

Promjene potrošačkih cijena u 2015. godini ostvaruju se ispod nule te su određene prepolovljenom cijenom sirove nafte na svjetskom tržištu, slabim stanjem domaće potražnje te pojačane konkurencije na domaćem tržištu usljed ulaska Hrvatske u Europsku uniju. Prošla 2015. godina je druga uzastopna godina blagog pada opće razine cijena odnosno deflacije.

[11] http://www.hgk.hr/wp-content/blogs.dir/1/files_mf/gospodarska_kretanja_7_857.pdf

Prema podacima iz Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ) je vidljivo koliko je kriza utjecala i na broj nezaposlenih. U 2008. godini prije početka utjecaja krize u Hrvatskoj je bilo 236 741 registrirana nezaposlena osoba. Tijekom kriznih godina sve je više bilo nezaposlenih tako je već 2009. broj nezaposlenih iznosio 263 174 nezaposlene osobe što je razlika od 26 433 nezaposlene osobe u samo godinu dana. Od 2008 – 2013. godine bilježi se rast nezaposlenih osoba te 2013. godine HZZ broji 345 112 registriranih nezaposlenih osoba što prestavlja najveći broj nezaposlenih na području Republike Hrvatske od početka krize. Nakon 2013. bilježi se pad nezaposlenosti te 2016. godine imamo 293 236 broj registriranih nezaposlenih osoba.

Upravo broj nezaposlenih jedan je od pokazatelja gospodarskog stanja neke države. Obzirom na manja primanja i kupovnu moć u kriznim godinama stanovništno nema dovoljno sredstava za takozvana luksuzna dobra (to su dobra koja nisu nužna za život poput putovanja, nakita..) među kojima su i osiguranja osim onih koja su zakonom nametnuta.

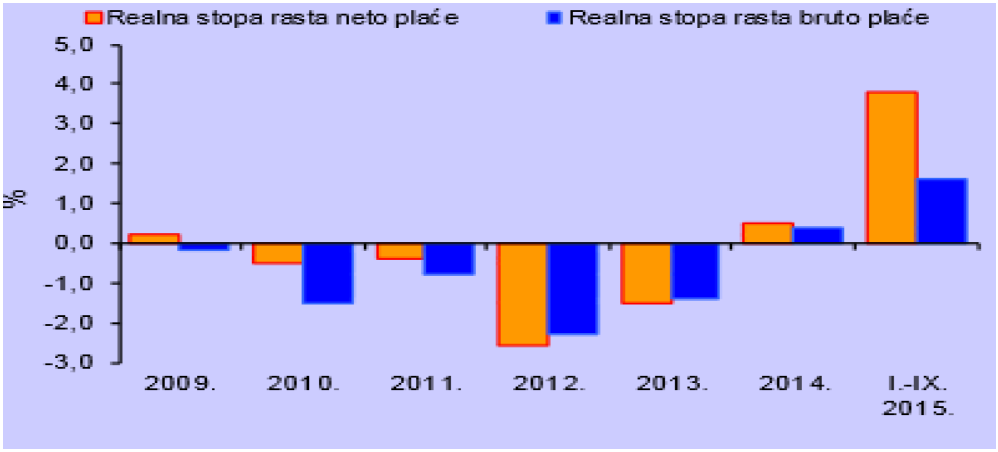

Grafikon 4: Broj nezaposlenih u RH

Izvor: statistika.hzz.hr

Gospodarska kriza je dovela i do pada plaća te je nakon stagnatnoga kretanja realnih plaća u 2009. godini došlo do pada plaća koji se je održao i naredne četiri godine. Tek u posljednje dvije godine bilježi se blagi rast plaća. Početkom 2015. godine na snagu je stupio novi zakon o oporezivanju dohotka koji se odnosi na povećani osobni odbitak i korigirane razrede oporezivanja što je dovelo do većeg rasta neto plaće u odnosu na bruto plaću. Relativno visok rast neto plaće omogućio je povećanu potrošnju stanovništa.

U prvoj polovici 2015. godine najviša prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom[12] isplaćena je u zračnom prijevozu (10.202 kn), promidžbi i istraživanju tržišta (9.571 kn), vađenju sirove nafte i plina (9.272 kn) i telekomunikacijama (9.201 kn). U navedenim su djelatnostima na godišnjoj razini plaće realno porasle između 6,5 % i 8,0 %. Istodobno su najniže neto plaće[13] isplaćene u proizvodnji odjeće (3.068 kn), zaštitnim i istražnim djelatnostima (3.096 kn), proizvodnji kože i srodnih proizvoda (3.194 kn), uslugama u vezi s upravljanjem i održavanjem zgrada te djelatnosti uređenja i održavanja krajolika (3.316 kn), preradi drva i proizvoda od drva (3.473 kn), te proizvodnji namještaja (3.743 kn). Godišnji realan rast plaća[14] u tim djelatnostima kretao se između 2,2 % i 5,7 %.

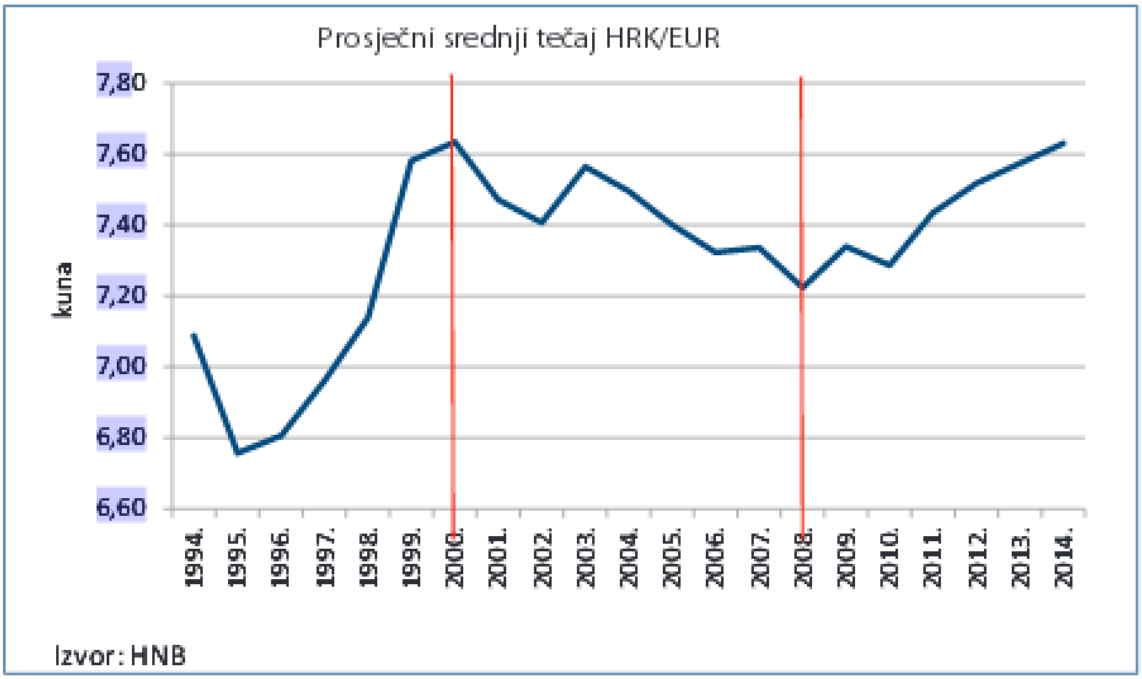
Grafikon 5: Kretanje neto i bruto plaće

Izvor: DZS; obrada HGK

Danas je euro tradiocionalno rezervna valuta u Hrvatskoj. Najveći dio platnog prometa s inozemstvom, štednje i kredita ali i značajan dio novčanih transakcija realizira se u valuti eura. Stoga kada se govori o tečaju kune misli se na njezin odnos prema euru. Krvatska narodna banka upravlja tečajem promatrajući vrijednost kune prema euru, dok se tečaj kune prema ostalim valutama određuje kroz njihov odnos prema euru. U svibnju 1994. godine uvedena je vrijednost od 3,71 kune za marku odnosno 7,27 kuna ja jedan euro. Tečaj je tijekom godina oscilirao i tijekom cijelog razdoblja bio je upravljano fluktuirajući od strane

[12] http://www.hgk.hr/wp-content/blogs.dir/1/files_mf/gospodarska_kretanja_7_857.pdf
[13] http://www.hgk.hr/wp-content/blogs.dir/1/files_mf/gospodarska_kretanja_7_857.pdf
[14] http://www.hgk.hr/wp-content/blogs.dir/1/files_mf/gospodarska_kretanja_7_857.pdf

HNB-a. u razdoblju od 1994. do 2014. godine najviši prosječni godišnji tečaj eura iznosio je 7,6339 kuna i to u 2000. godini.

Grafikon 6: Prosječni srednji tečaj HRK/EUR

Izvor: http://www.hgk.hr/wp-content/blogs.dir/1/files_mf/tecaj_kune_200315_1.pdf

Svi ovi mikroekonomski pokazatelji te njihova kretanja utjecali su i na poslavanje osiguravajućih društava u Hrvstakoj. Stoga će upravo o utjecaju krize na sektor osiguranja s posebnim osvrtom na osiguravajuću kuću Grawe biti riječ u idućem poglavlju.

3. KRETANJE NA TRŽIŠTU OSIGURANJA U REPUBLICI HRVATSKOJ ZA RAZDOBLJE OD 2008. DO 2015. GODINE

Početkom 2008. godine u Hrvatskoj se počelo govoriti o krizi koja je zahvatila cijeli svijet. Domaće osiguravajuće tvrtke bile su sigurne da kriza neće pogoditi hrvatski sektor osiguranja, misleći da je domaće osiguranje poprilično konzervativno, te da osiguravatelji u većoj mjeri nisu preuzimali rizike banka kao što su to radila druga osiguranja u stranim državama. Kasnije se pokazalo da su upravo ovakve procjene i stajališta bili pogrešni što pokazuju sljedeći podaci:[15] već 2008. godina završila je s rastom ukupne osigurane premije od 6,8 posto ali i vidno slabije od prethodne tri godine, u kojima su osiguratelji bilježili dvoznamenkast rast premije. U ovih sedam kriznih godina ukupna osigurana premija pala je sa 9,672 milijarde kuna krajem 2008. na 8,723 milijardi kuna krajem prošle godine, što je pad od 9,8 posto ili 949 milijuna kuna manje.

Značajni pokazatelji promjena u ukupnoj premiji osiguravajućih društva su udio ukupne premije u BDP-u, ukupna premija po stanovniku, premija po zaposlenom, ukupne likvidirane štete i izdaci za osigurane slučajeve u neživotnim osiguranjima, te izdaci kod životnih osiguranja.

Struktura svjetke premije osiguranja[16] pokuazuje da je najveće svjetko tržište osiguranja upravo europsko tržište s udjelom od 35,5% u ukupnoj svjetskoj premiji. Sjeverna Amerika zauzima 29,4%, Azija 27,6%, a 7,5% otpada na Južnu Ameriku Oceaniju i Afriku.

Udio[17] hrvatske industrije osiguranja u ukupnoj svjetskoj premiji u 2014. iznosio je 0,03% i po visini premije osiguranja RH je 66 zemlja u svijetu. S druge strane, hrvatsko tržište osiguranja ima udio od 0,10% u europskom tržištu osiguranja.

Od kada je kriza započela 2009. godine u Hrvatskoj je vidljiv utjecaj na kontinuirani pad ukupne zaračunate bruto premije osiguranja. U 2014. godini je taj utjecaj bio najsnažniji, a uvjetovan je kretanjima premije osiguranja od automobilske osgovornosti. Usporedbom podataka dolazi se do sljedećeg zaključka: na kraju 2008. godine premija je iznosila

[16] Hrvatski ured za osiguranje, (2016): Ključne informacije o tržištu psiguranja u Republici Hrvatskoj za 2015. godinu,

[17] Hrvatski ured za osiguranje, (2016): Ključne informacije o tržištu psiguranja u Republici Hrvatskoj za 2015. godinu,

9.686.101.750 kn, a na kraju 2014. godine izgubljeno je 1.124.744.103 kn premije odnosno 11,6%. Na kraju 2014. ukupna zaračunata bruto premija iznosi 8.561.357.647 kn te je u odnosu na prethodnu 2013. godinu manja 5,68% odnosno 515.242.414 kn što je najveći pad od početka krize. Od 2001. godine do 2008. godine prosječna stopa rasta ukupne premije osiguranja iznosila je 9,98%, dok od 2009. godine do 2014. godine prosječna stopa pada iznosi 2,02%.

Najveću zaračunatu bruto premiju u 2015. godini ostvarilo je Croatia osiguranje u iznosu od 2.307.929.599 kn., te tržišnim udjelom od 26,46%. Drugo mjesto zauzelo je osiguravajuće društvo Allianz sa ostvarenom bruto premiom od 1.190.877.449 kn. te tržišnim udjelom od 13,65%. Na trećem mjestu nalazi se Euroherc osiguranje sa ostvarenom bruto premiom od 819.501.758 kn. te tržišnim udjelom od 9,39%. Grawe osiguranje zauzima osmo mjesto sa ostvarenom bruto premiom od 395.576.654 kn kn., te tržišnim ujelom od 4,53%.

Tablica 1: Ukupna zaračunata bruto premija i likvidirane štete (bruto iznosi u milijardama kuna)

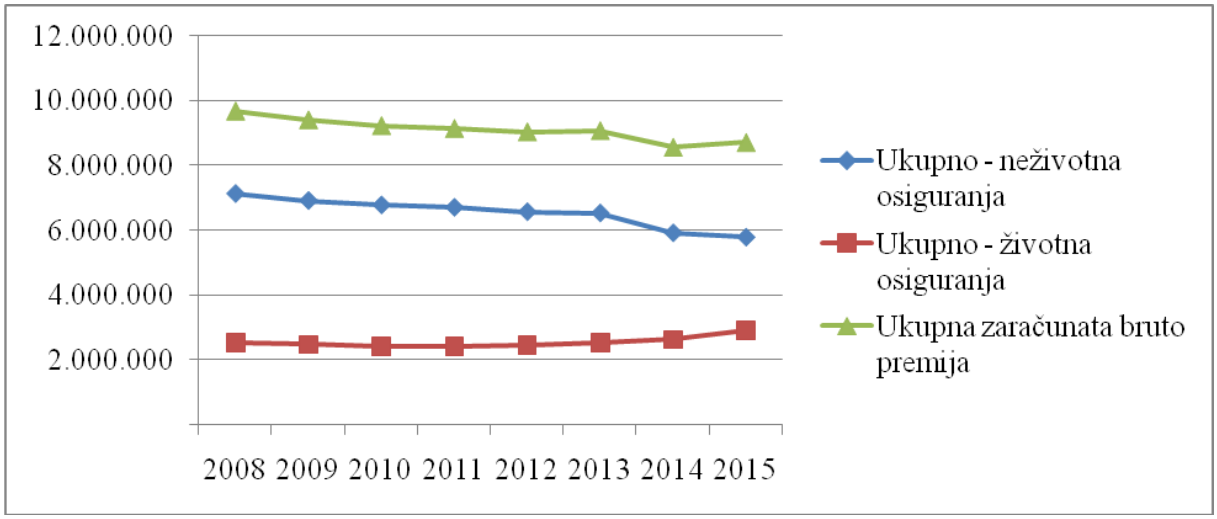
Godina	Zaračunata bruto premija (000Kn)	%promjene	Likvidirane štete, bruto iznosi (000 kn)	% promjene
2003.	6.067.042	8,8	3.964.752	8,1
2004.	6.626.867	9,2	3.210.950	8,3
2005.	7.350.074	10,9	3.454.986	7,6
2006.	8.180.156	11,3	3.931.111	13,8
2007.	9.064.932	10,8	4.271.337	8,7
2008.	9.686.102	6,9	4.591.865	7,5
2009.	9.411.336	-2,8	4.780.848	4,1
2010.	9.245.543	-1,8	4.395.770	-8,1
2011.	9.145.245	-1,1	4.567.768	3,9
2012.	9.038.475	-1,2	4.634.836	1,5
2013.	9.076.600	0,4	4.679.846	1
2014.	8.561.358	-5,7	4.411.555	-5,7
2015.	8.723.512	1,91	4.589.377	4,09

Izvor: www.huo.hr

Likvidirane štete su od 2008. kontinuirano rasle. Najveći porast likvidiran šteta bilježi se kod osiguranja plovila upravo zbog razvoja Nautičkog turizma u RH te sve većeg broja novih plovila. Tako je u 2014. iznos likvidiranh šteta u ovoj skupini iznosi 96.306.939 kn., a 2015. godine 168.383.416 kn. što predstavlja rast od 74,84%. Veliki broj likvidiranih šteta imala su

i osguranja kredita kod kojih je u 2014. bruto iznos likvidiranh šteta iznosio 31.610.715 kn, a u 2015. godini 74.465.080 kn., što predstavlja rast od 135,57%.

Ukupan bruto iznos likvidiranih šteta u neživotnim osiguranjima sa 2014. na 2015. godinu porastao je za 2,1%, a kod životnih osiguranja za 7,86%, te na ukupnoj razini za 4,09%.

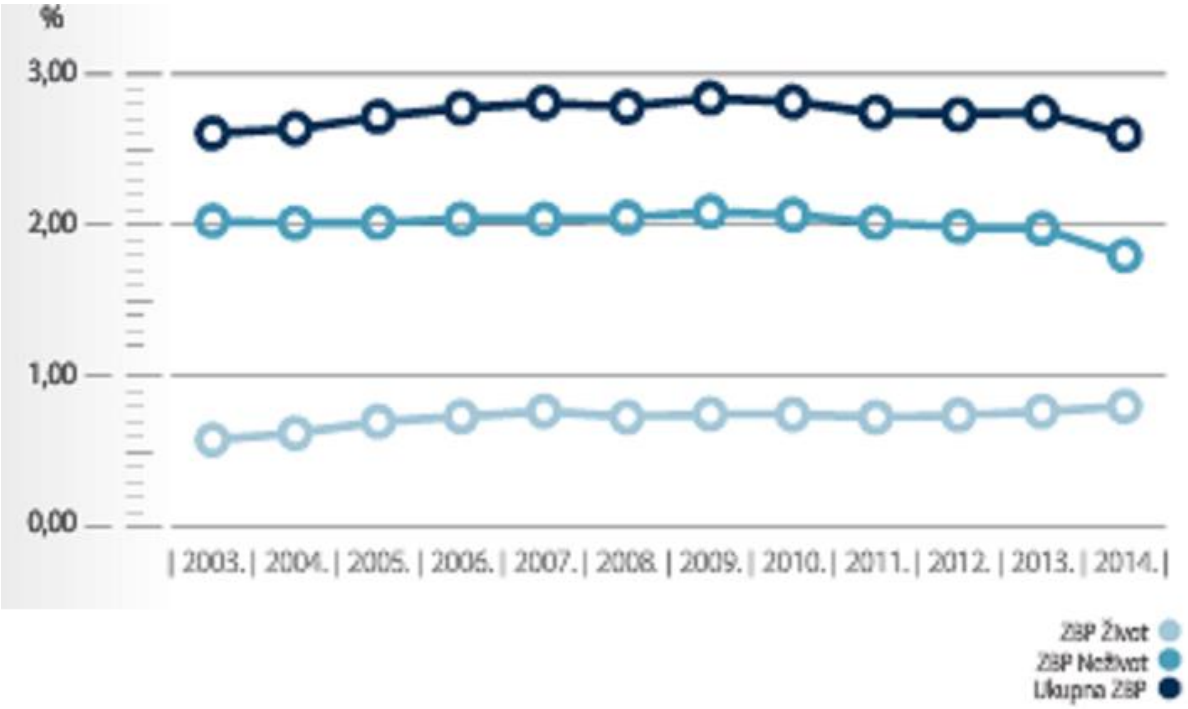

Grafikon 7: Ukupna zaračunata bruto premija, bruto premija životnih i neživotnih osiguranja od 2008. – 2015. godine

Izvor: vlastita projekcija na temelju podataka objavljenih na www.huo.hr

Udjel premije osiguranja u BDP-u imao je silazni trend koji je započeo u 2007. godini a trajao je do 2011. godine. U 2012. počinje trend rasta udjela premije osiguranja u BDP-u koje se održao i u 2013. godini

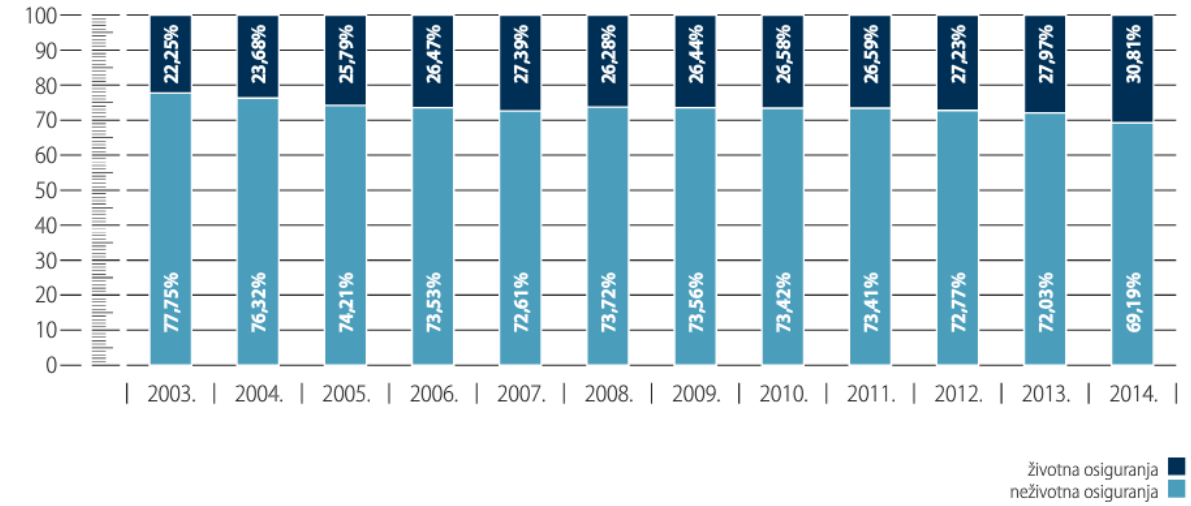
U 2014. udio zaračunate bruto premije u BDP – u iznosi 2,6%. što prestavlja smanjenje u odnosu na 2013. kada je iznosio 2,7%.

Grafikon 8: Udio premije u BDP-u za razdoblje od 2003. do 2004. godine

Izvor: http://www.huo.hr/Listanje_PDF/Trziste_osiguranja_RH_2014/index.html#/20

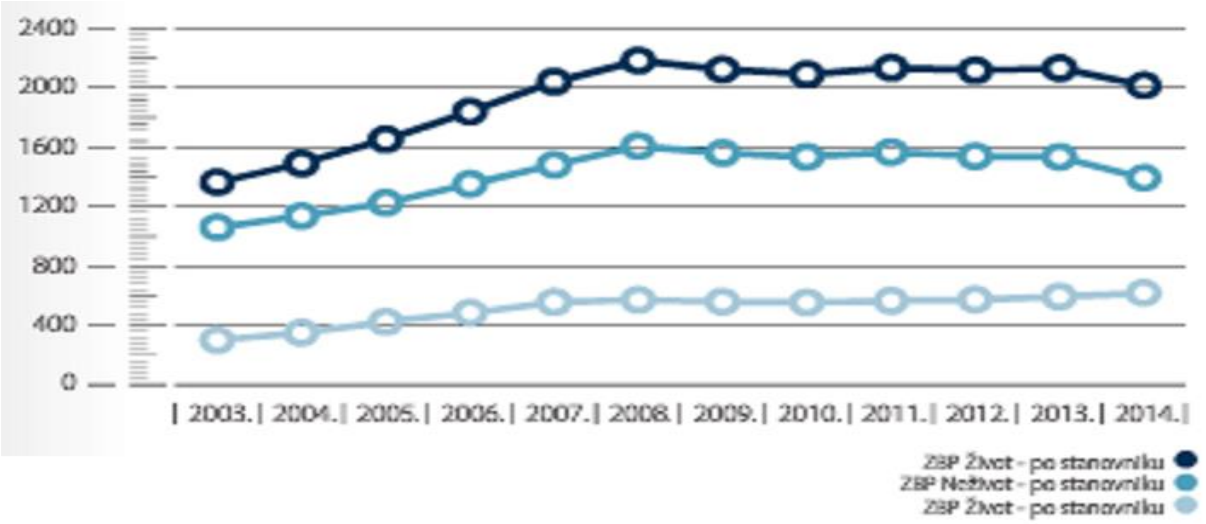
Tijekom navedenih godina vidimo da u ukupnoj premiji veći udio imaju neživotna osiguranja koja čine oko 70% udjela dok životna osiguranja čine oko 30% ukupne premije. Kod neživotnih osiguranja značajan udjel u ukupnoj zaračunatoj premiji zauzima osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila. Što vuče činjenicu kako su građani Republike Hrvatske i dalje usmjereni prema obveznim proizvodima osiguranja ponajviše osiguranju od automobilske odgovornosi za upotrebu motornih vozila, kao i osiguranjima vezanim uz kredite koje plasiraju kreditne institucije. Kada bi se poboljšale gospodarske prilike pružila bi se i mogućnost za razvoj i rast premija manje zastuljenih proizvoda osiguranja iz ostalih skupina.

Grafikon 9: Udio neživotnih i životnih osiguranja u ukupnoj bruto premiji za razdoblje 2003. – 2014. godine

Izvor: www.huo.hr

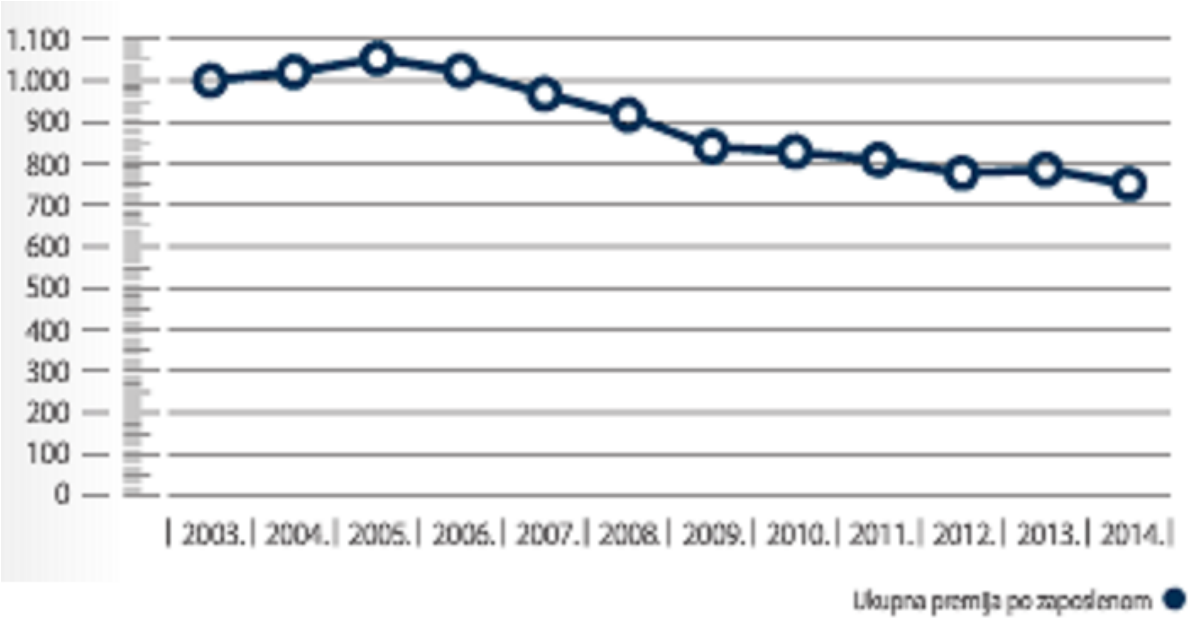
Od 2003. do 2008. godine ukupna premija po stanovniku je svake godine rasla da bi od početne razine u 2003. sa oko 1.300 kn u 2008. dosegla oko 2.300 kn po stanovniku. Od 2008. nakon nastupa krize na Hrvatskoj vidimo da premija po stanovniku opada. Ukupna premija po stanovniku u 2014. godini je iznosila 2.017 kn, od čega je 1.396 kn za neživotno i 622 kn za životno osiguranje. U odnosu na 2013. premija osiguranja po stanovniku je zabilježila smanjenje u dijelu ukupne premije i premije neživotnih osiguranja, dok je premija životnih osiguranja po stanovniku ostvarila povećanje. Po ovom pokazatelju RH je daleko od prosjeka razvijeih zemalja, što može ukazati na potencijal daljnjeg razvoja tržišta osiguranja.

Grafikon 10: Premija po stanovniku u razdoblju 2003. – 2014. godine (u kn)

Izvor: http://www.huo.hr/Listanje_PDF/Trziste_osiguranja_RH_2014/index.html#/20

Premije po zaposlenom rasle su od 2003. godine do 2005. godine, da bi u razdoblju od 2006. godine bilježile stalnu stopu pada, do razine od 752 000 kuna koliko je izosila premija po zaoslenom u 2014. godini. Broj zaposlenih u društvma za osiguranje iznosio je 11.384 osobe. Navedeno je uzrokovano porastom broja zaposlenih u društvima za osiguranje kroz zadnjih nekoliko godina.

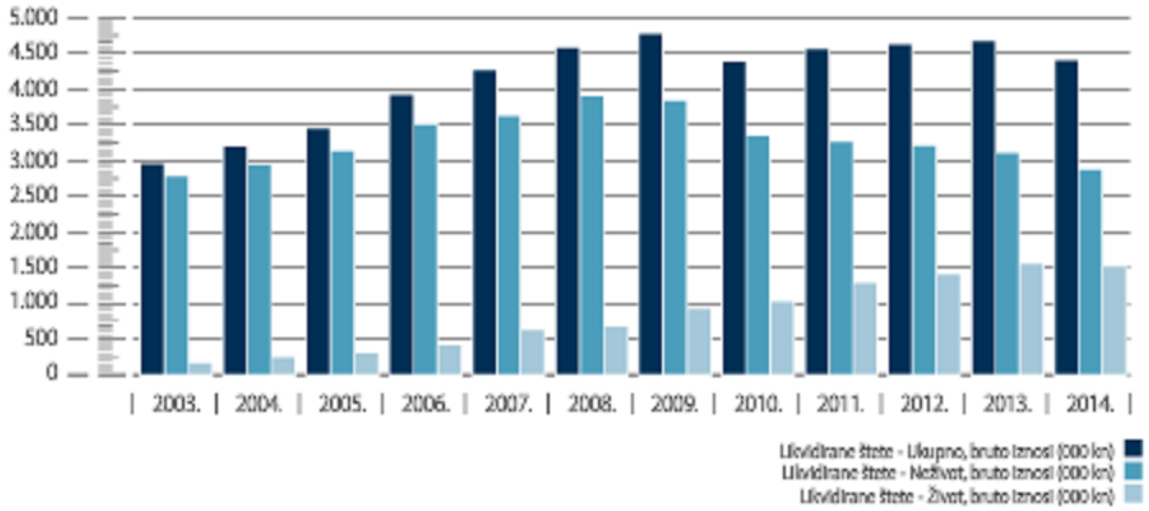

Grafikon 11: Premija po zaposlenom u razdoblju 2003. – 2014. godine (000kn)

Izvor: http://www.huo.hr/Listanje_PDF/Trziste_osiguranja_RH_2014/index.html#/20

U 2009. godini stopa rasta likvidiranih šteta iznosila je 36,4%, u 2010. godini 11,5%, u 2011. godini 25,1%, te u 2012. 9,4% što je posljedica utjecaja financijske i gospodarske krize. Ukupne likvidirane štete koje su osiguravajuće tvrtke ostvarile u 2014. godini iznose 4,41 milijardu kuna, što označava pad u iznosu na 2013. godinu od 5,7%.

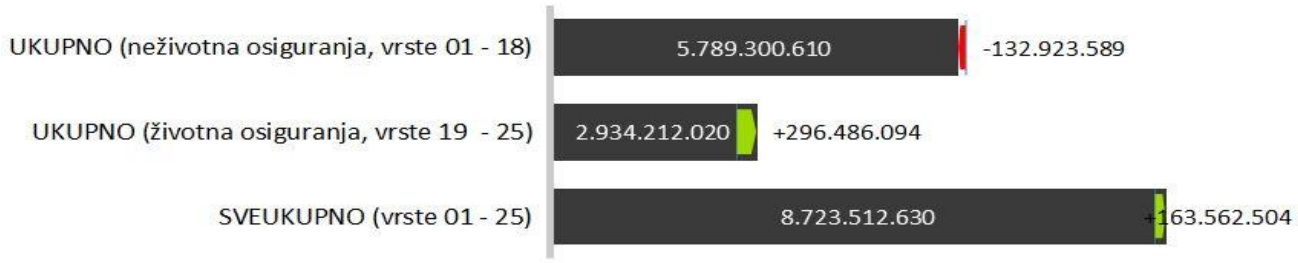
Rast likvidiranih šteta kod životnih osiguranja se pripisuje isteku desetogodišnjih osiguranja koja su u većem broju sklapana nakon 1995. godine, kada je nakon stabilizacije hrvatske valute započeo brži rast premije životnh osiguanja. U navedenim godinama možemo primjetiti trend pada ukupnih likvidiranih šteta kod neživotnih osiguranja od 2009. godine do danas.

Grafikon 12: Ukupne likvidirane štete u razdoblju od 2003. – 2014. godine (000 kn)

Izvor: http://www.huo.hr/Listanje_PDF/Trziste_osiguranja_RH_2014/index.html#/22

Prema kumulativnim podacima Hrvatskog ureda za osiguranje za prosinac 2015. godine 24 društva za osiguranje zaračunala su ukupnu bruto premiju u iznosu od 8.723.512.630 kn, što predstavlja rast od 1,91 % u odnosu na 2014. godinu. Životna osiguranja ostvarila su ukupnu bruto premiju od 2.934.212.020 što prestavlja rast od 11,24% u odnosu na 2014. Neživotna osiguranja ostvarili su ukupnu bruto premiju u iznosu od 5.789.300.610 kn što prestavlja pad u odnosu na 2014. godinu od 2,24%. Skupina neživotnih osiguranja čini 66,36% ukupne premije dok životna osiguranja čine 33,64%.

Slika 2: Kretanje ukupne premije u 2015. godini te te razlika u odnosu na 2014.

Izvor: www.huo.hr

Struktura ukupne premije[18] osiguranja u 2015. godini ukazuje da ključan udio imaju životno osiguranje (28,41%) te osiguranje od odgovornosti i za upotrebu motornih vozila (24,09% od

[18] www.huo.hr

ukupne premije). Zatim sljede osiguranje cestovnih vozila – kasko (8,19%) ostala osiguranja imovine (6,85 %), osiguranje od požara i elementarnih nepogoda (6,49%), osiguranje od nezgode (5,47), ostala osiguranja od odgovornosti (4,32 %).

U 2015. godini najveću bruto premiju u skupini neživotnih osiguranja ostvarilo je Groatia osiguranje s premiom od 1.794.422.101 te udjelom u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji od 31,3%. Drugo mjesto sa premiom od 818.632.978 kn te udjelom od 14,3% zauzima Euroherc osiguranje. Na trećem mjestu nalazi se Allianz osiguranje s ukupnom bruto premiom od 655.140.309 kn te udjelom od 11,4%. peto mjesto zauzelo je Jadransko osiguranje s zaračunatom bruto premiom od 521.718.536 kn , te udjelom od 9,1%. Osiguravajuća kuća Grawe nalazi se na jedanaestom mjestu sa ostvarenom bruto premiom od 140.724.375 kn, te udjelom od 2,5%.

S obzirom da je osiguranje motornih vozila zakonska obveza, te kasko osiguranje koje je koleteral uz kupnju auta na kredit i leasing nije iznenađujuće da imaju najveće udjele u ukupnoj premiji. Također rastom broja stranih turista zadnjih nekoliko godina sve je više rent a car agencija koje iznajmljuju automobile za koje također plaćaju obvezno osiguranje od odgovornosti te kasko osigranje što ide na ruku osiguravateljima.
Iako su se smanjivale premije auto osiguranja, usporedno se zbog krize i više cijene goriva manje vozilo, pa je i broj šteta bio znatno manji. Ipak u posljednje dvije godine bilježi se blagi porast broja vozila, veći uvoz novijih godišta automobila i učestalije korištenje vozila. Samim time i broj šteta je počeo rasti pa i osiguravatelji dižu cijenu premije u skladu sa troškovima. Osiguravateljima u prilog ide i odluka da cijene premije u autoosiguranju mogu mijenjati tijekom cijele godine dok su u procesu liberalizacije to mogli samo jednom godišnje. Liberalizacija tržišta automobilskog osiguranja u Hrvatskoj donjela je autosiguravateljima gubitak premije u visini od milijardu kuna. Prosječna premija se spustila ispod 1000 kuna. Liberalizacija tržišta autoosiguranja nije trebala značiti samo smanjivanje premija već i kvalitetnije usluge i ponudu novih proizvoda kao konkurentsku borbu.

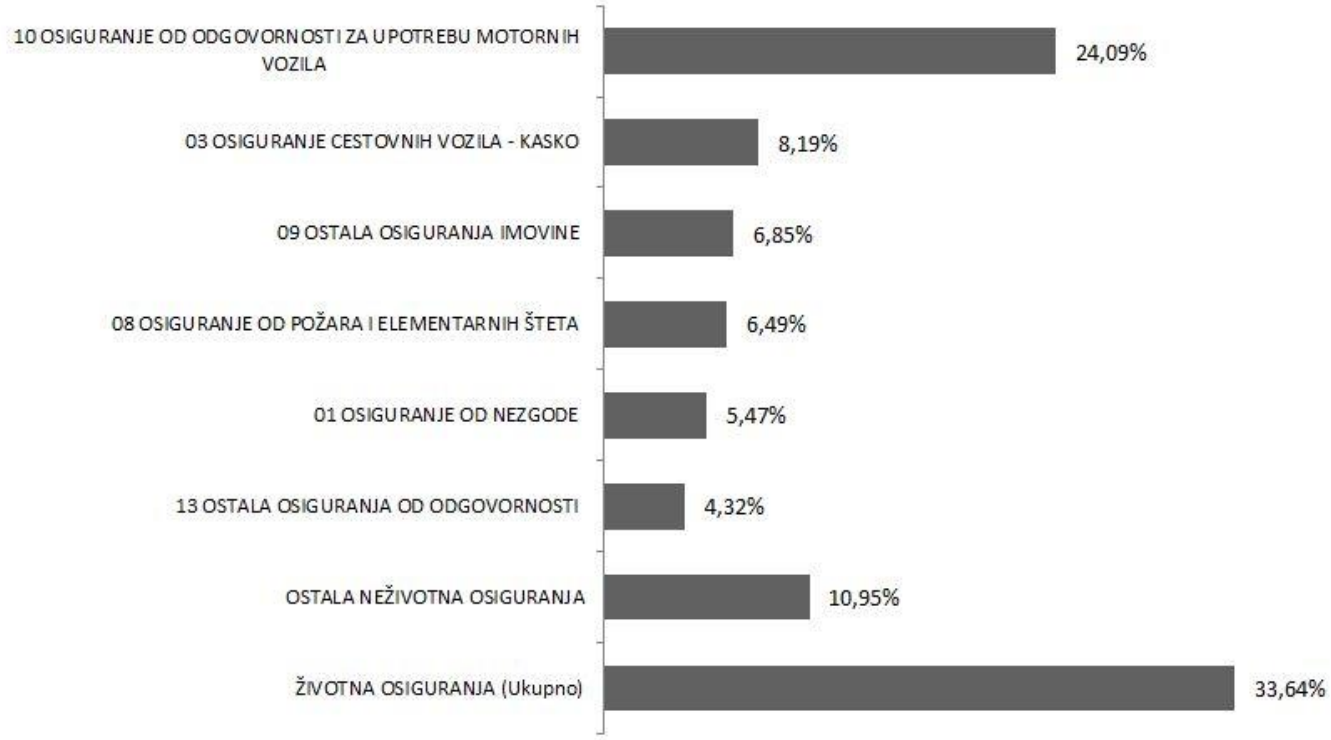
Danas nakon dvije godine i šest mjeseci, četri vodeća autoosiguravatelja (Croatia, Euroherc, Jadransko i Alianz) po udjelu na tržištu su tamo gdje su bili i na kraju 2013. godine prije početka liberalizacijskog procesa.
Od 14 autoosiguravatelja premijski minus izbjegla su samo četiri (Alianz, Generali, Izvor i Ergo), pri čemu je najviše profitiralo Generali s premijskim plusom od 26 milijuna. Upravo

zbog niskih cijena premija ostvaren je veliki pad premije AO unatoč činjenici da je broj polica AO rastao. U 2014. godini ukupna zaračunata bruto premija kod sutoosiguranja iznosila je 2.357.055.064 kn, dok je u 2015. godini iznosila 2.009.192.634 kn što prestavlja pad od 14,8%. S druge strane broj ugovorenih osiguranja od automobilske odgovornosti je porastao za 2,7% odnsosno sa 1.969.802 police u 2014. na 2.023.338 polica u 2015. godini.

Kasko osiguranje već sedam godina bilježi pad. Ukupna zaračunata premija u 2014. iznosila je 645 milijuna kuna, a likvidirane štete (bez ikakvih pričuva) 589 milijuna kuna, što znači da je odnos šteta i troškova i dalje izuzetno negativan na cijelom tržištu.

Osim autoosiguranja veliki gubitnik[19] je i državna blagajna koje je u procesu liberalizacije tržita AO prikraćena za 150 milijuna kuna na ime poreza od izgubljenje milijarde kuna premija, ali i za još nekoliko desetaka milijuna kuna na ime poreza na dobit u autoosiguranju. Jedan od gubitnika je i HZZO u čiju je bagajnu ušlo 40 milijuna kuna manje zbog smanjenih izdvajanja iz premije AO .
U proteklih 20 godina osiguravatelji su se okrenuli bržim i lakšim načinima zarade, prije svega autoosiguranjima koji su dominantini s udjelom u ukupnoj osigurateljnoj premiji.

[19] http://www.svijetosiguranja.eu/hr/clanak/2016/4/liberalizacijski-ceh-tezak-milijardu-kuna,546,17810.html

Slika 3: Struktura ukupne premije po vrstama osiguranja

Izvor: www.huo.hr

Životna osiguranja su u 2015. godini zaračunala su ukupnu bruto premiju od 2.918.687.234 kn. U skupini životnih osiguranja najveći udio ima klasično životno osiguranje s premijom u iznosu od 2.478.126.664 kn, a koje u skupini životnih osiguranja sudjeluje s 84,46%, te u ukupnoj premiji s 28,41%. Životna osiguranja su ostvarila rast gotovo svih skupina osiguranja, pri čemu su najveći rast imala rentna osiguranja gdje je zabilježen rast od 203,3% odnosno 41 mil. kuna te vrsta životnih ili rentna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja s rastom od 77,1% odnosno 150 mil. kuna.

Ovom rastu životnih osiguranja je svakako doprinulo snižavanje kamatnih stopa na štednju, ali i porez od 12 % na istu. Dio štediša je zasigurno prebacio svoja srestva iz banaka u životna osiguranja s jednokratnom uplatom što nam kaže i podatak koji je Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (HANFA) objavila u svom godišnjem izvješću za 2014. godinu. HANFA je objavila da je premija životnih osiguranja u 2014. godini porasla u odnosu na 2013. za 3,9% odnosno za 99,4 mil.kn i iznosila je 2,6 mlrd.kuna. Od ukupne premije životnih osiguranja na premiju osiguranja s jednokratnim plaćanjem premije, odnosio se iznos od 738,8 mil. kun, što je više u odnosu na 2013. kada je taj iznos bio 582,5 mil.kn. Iz čega je

razvidno da se premija životnih osiguranja s obročnim plačanjem smanjuje, a osiguranja s jednokratnim upalatama premije rastu.

Životno osiguranje je jedan od generator jake privrede svake zemlje, potrebno je jako gospodarstvo koje kod građana generira višak koji se može uloziti u životno osiguranje. Smatra se da je tržište osiguranja razvijeno kada više od 50% ukupne premije u jednoj državi dolazi iz životnih osiguranja. U Hrvatskoj je samo 0,28 polica životnog osiguranja po stanovniku dok je u SAD-u i u Zapadnoj Europi 1,2. U ukupnoj premiji osiguravatelja u razvijenim državama životna osiguranja sudjeluju sa oko 60% a u Hrvatskoj oko 33%.

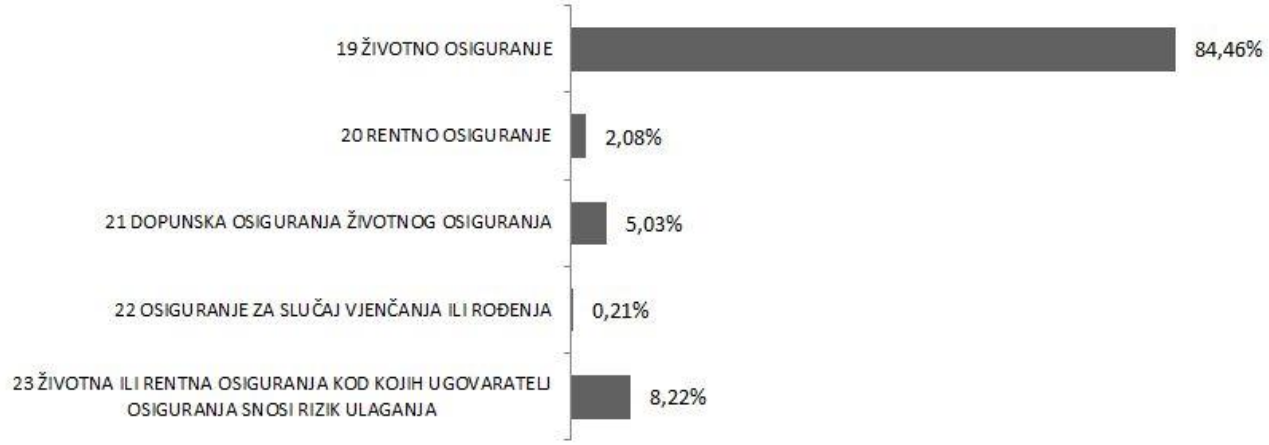
U 2015. godini u Hrvatskoj je poslovalo 15 društava koja su se bavila životnim osiguranjima. Allianz osiguranje prodalo je najviše životnih osiguranja u 2015. godini, odnosno 380.272 osiguranja što prestavlja rast od 4,1% u odnosu na 2014. (365.304). Nakon Allianza sljedi Croatia osiguranje koje je u 2015. prodalo 180.581 životnih osiguranja i što prestavlja rast od 9,43% u odnosu na 2014. godinu (165.023). Treće mjesto zauzima Uniqua osiguranje sa 177.441 ugovorenim životnim osiguranjem što prestavlja pad od 7,9% u odnosu na 2014. godinu (192.668). Na petom mjestu je Grawe osiguranje koje je ugovorilo 111.639 životnih osiguranja i koje je također imalo pad u odnosu na 2014. godinu (114,573) od 2,56%.

Što se tiće premija kod polica životnih osiguranja pojedinih društava za osiguranje, najveću premiju od životnih osiguranja u 2015. ostvarilo je Allianz osiguranja sa 533.738.576 kn, i udjelom u ukupnoj bruto premiji od 18,4%. Sljede Croatia osiguranje s premiom od 513.507.500 kn, i udjelom u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji od 17,6%. Treće mjesto zauzima Uniqa osiguranje s udjelom od 12,0% te zaračunatom bruto premiom od 350.065.377 kn. Četvrto mjesto pripada Wiener osiguranju sa zaračunatom premiom od 265.594.110 kn., te udjelom u ukupnoj bruto premiji od 9,1%. Grawe osiguranje zauzima peto mjesto sa 254.905.830 kn te udjelom od 8,7%.

Zadnjih godina stalnim promjenama zakona o radu i umirovljenju, pomiće se dobna granica za pravo odlaska u mirovinu. Mirovine su sve manje, a troškovi normalnog i dostojanstvenog života sve veći tako da se građanima sa postojećim mirovinskim sustavom ne može osigurati pristojna primanja u starijoj dobi. Stanovništvo glavnine europskih zemalja pa tako i Hrvatske stari, što se očituje u produljenju životnog vijeka i promjeni starosne strukture stanovništva. Upravo ovakve promjene negativno utječu na javne mirovinske sustave, koji su već danas

neodrživi – zbog produljenog životnog vijeka i rasta broja umirovljenika, ali i smanjena broja radno aktivnog stanovništva. U Republici Hrvatskoj prisutan je trend dugoročnog povećanja broja umirovljenika u odnosu na broj zaposlenih, ili tzv. stope ovisnosti. Ovakvim sustavom nameće se potreba da se građani sami moraju pobrinuti za svoju imovinu. Nakon svega navedenog možemo zaključiti da životna osiguranja imaju veliki potecijal za rast i razvoj u budućnosti ali i u ovim kriznim vremenima.

Građani Republike Hrvatske također nemaju dovoljno znanja o financijama, osiguranjima i mirovniskom sustavu stoga je bitno opismeniti građane kako bi lakše razumjeli problematiku. Upravo edukacija je bitan faktor za preduvjet pozicioniranja životnog osiguranja kao jednog od mogućnosti dobrovoljne mirovinske štednje koju su Europa i svijet davno prepoznali. Zadnjih desetak godina život u zajednicama nije popularan i sve veći broj mladih obitelji se odlučuje za kupnju vlastitih stanova ili kuća za čiju kupnju uzimaju kredite u poslovnim bankama.. Uz ovakve kredite najčešće se mora uplačivati i životno osiguranje što također nosi porast broja novo sklopljenih ugovora o životnom osiguranju. Republika Hrvatska ima i veliki broj pomoraca drugih opasnih zanimanja koji zbog opasnog posla ugovaraju životna osiguranja kako bi zaštitili sebe i svoje obitelj.

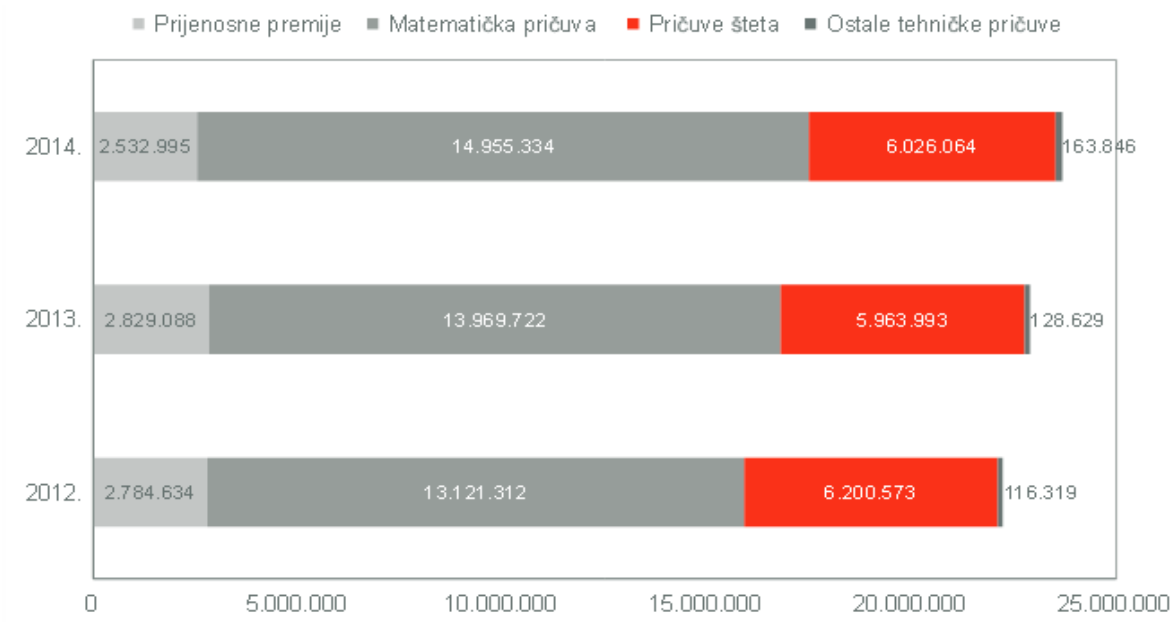

Slika 4: Struktura premije životnih osiguranja

Izvor:www.huo.hr

Društva za osiguranje oblikuju svoje tehničke pričuve prema svojim poslovima osiguranja koje obavljaju, a namjenjene su za pokriće budućih obveza iz osiguranja i eventualnih gubitaka zbog rizika koji proizlazi iz poslova osiguranja. Neto tehničke pričuve društava za osiguranje i društava za reosiguranje u 2014. godini iznosile su 23,7 mlrd. kune te su bile veće za 786,8 mil. kuna, odnosno 3,4% u odnosu na 2013. godinu. Porastu tehničkih pričuva najviše je doprinjelo povećanje matematičkih pričuva za 985,6 mil. kuna odnosno 7,1%.

Matematička pričuva je najzastupljenija stavka u strukturi neto tehničke pričuve te je nastavljen trend porasta udjela matematiče pričuve u ukupnoj tehničkoj pričuvi.

Grafikon 13: Kretanje neto tehničke pričuve za razdoblje od 2012.do 2014. godine (u tis. kn)

Izvor: Hanfa

Za vrijeme ove krize osiguranja su bilježila pad premija osiguranja posebice premija obveznog auto osiguranja. Konkurencija među osiguravateljima se isključivo svela na cijenu siguranja odsnosno što nižu premiju, dok su kvaliteta usluge i inovativnost ostale zapostavljene i zaboravljene.

Osiguravajuće kuće uvjek ističu svoje zaposlenike kao svoju najveću vrijednost u stvaranju konkurentne prednosti te rastu i razvoju društva. No ipak uvjeti rada zaposlenih u osiguravajućim društvima su sve lošiji. Ne postoji osiguranje koje nije smanjilo plaće zaposlenih i uvjete za ostvarivanje vlastitih plaća. Plaće zaposelnih su smanjenje kako bi se nadomjetili gubici koje osiguraja ostvaruju padom premija osiguranja. Danas kao inovativnost nekoliko osiguranja nude kupnju usluge osiguranja preko interneta, ali na taj način smanjuju potreban broj zaposlenih, time i troškove poslovanja što mi omogućva veću dobit. Osiguravajuće tvrtke se ponose ulaganjima u znanje i sposobnosti zaposlenika, međutim po mišljenju struke[20] i dalje veliki dio zastupnika nema dovoljno znanja o svom

[20] http://www.svijetosiguranja.eu/hr/clanak/2013/12/interni-treneri-vs.-vanjska-edukacija,373,12283.html

poslu. Mnogi zastpnici čak i odbijaju edukaciju miselići da već sve znaju. Tržište se stalno mijenja, a zastupnici osiguranja koji žele biti uspješni i ostati u vrhu moraju biti kompetentni, poznavati proizvod koji prodaju i poznavati psihologiju. Uspješan zastupnik nije onaj koji samo zna prodati osiguranje posebice obvezna osiguranja već onaj koji kada nastane nekakva šteta poznaje procedure i pravila ponašanja te može osiguraniku dati upute i savjete.

4.1 Utjecaj krize na primjeru Grawe osiguranja

Društvo Grazer Wechselseitigen osnovano godine 1828. godine. Od osnutka do danas društvo se u potpunosti promjenilo, od provobitnog osiguravatelja od požara razvilo u međunarodno poduzeće raznovrsnih poslovnih djelatnosti koje objedinjujuje društva za osiguranje, banke i društva za poslovanje nekretninama. Svoj rad započeli su kao regionalni osiguravatelji, usmjereni u potpunosti prema korisnicima u Austriji. Danas su prerasli u međunarodni koncern koji posluje na području srednje i istočne Europe. Grawe grupa se sastoji od 13 osiguravajućih društava – kćeri u zemljama srednje i istoćne Europe. Društva posluju u Sloveniji, Hrvatskoj, Srbiji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Mađarskoj, Ukrajini, Bugarskoj, Rumunjskoj, Moldaviji, Makedoniji i na Kosovu. Osim generalnih direkcija raspolažu i mrežom prodajnih ureda koja se stalno širi.

Prvo je međunarodno osiguravajuće društvo u Republici Hrvatskoj osnovano 1993. godine pod imenom Prima osiguranje d.d. Pod imenom Grawe Hrvatska d.d. posluje od 2000. godine**.** U Hrvatskoj je trenutno otvoreno 58 ureda u kojima je više od 700 zaposlenih. Grawe Hrvatska d.d. je najuspješnija tvrtka kći austrijskog koncerna GRAWE Insurance Group koncerna koji je prisutan na europskom tržištu osiguranja više od 180 godina.

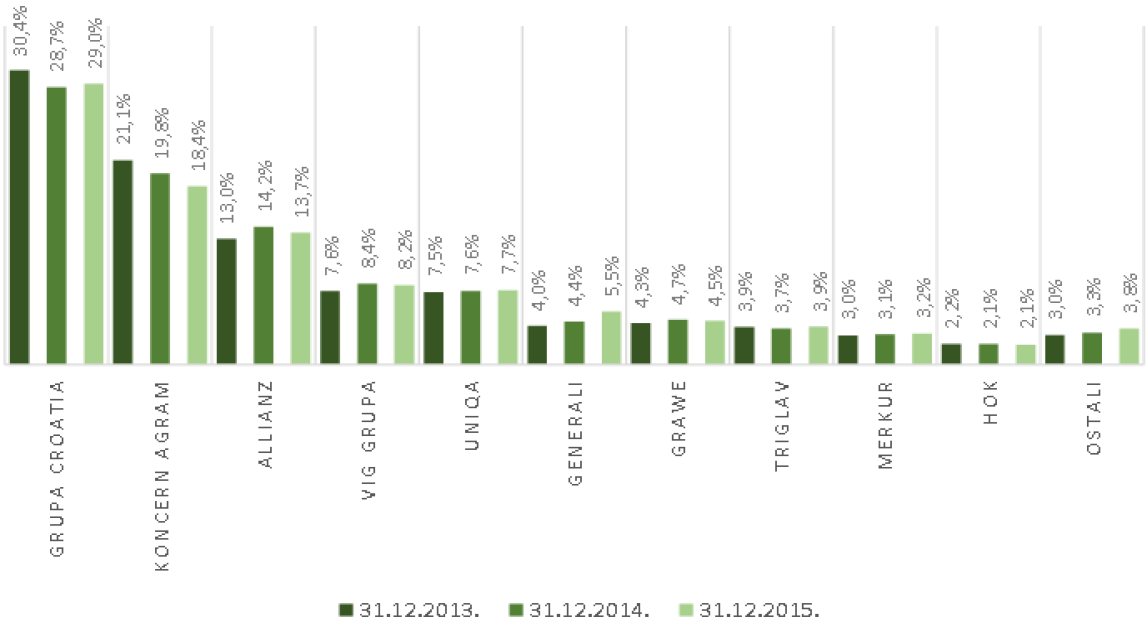
Ovo međunarodno osiguravajuće društvo je tijekom svoje duge povijesti uspjelo prevladati mnoge krize i opstati na tržištu osiguranja. Osiguravauća kuća Grawe "preživjela" je dva svjetska rata, slom burze 1873. godine, posljedice "crnog petka" 1929. godine, naftnu krizu 1973. godine te gospodarsku krizu 2007. godine.

Ovo osiguravajuće društvo stalno dobiva mnoge nagrade i priznanja za svoj rad. Grawe je 2010. godine uvršten među najbolje hrvatske tržišne marke te mu je dodijeljen naslov Superbranda koji se provodi u 87 zemalja svijeta. Jedna od vodeći rejting agencija u svijetu Standard & Poor's-a potvrdio je Grawe osiguranju rejting A kao i proteklih godina. Od siječnja 2009. Godine Grawe dobiva izvrsnu ocjenu na područjima vlastitog kapitala i pričuva na temelju čega svojim korisnicima potvrđuje dugoročnu sigurnost.

Društvo je u 2013. godini obilježilo 20 godina poslovanja u Hrvatskoj i do sada je svake godine ostvarilo i pripisalo dobit svojim osiguranicima. GRAWE Hrvatska d.d. ima najveću matematičku pričuvu na hrvatskom tržištu osiguranja koja iznosi više od 2 milijarde kuna te dvostruko veću razinu solventnosti društva od zakonom propisane. Trenutno ovom osiguranju povjerenje ukazuje više od 100 000 korisnika.

4.1.1 Grawe u brojkama tokom kriznih godina

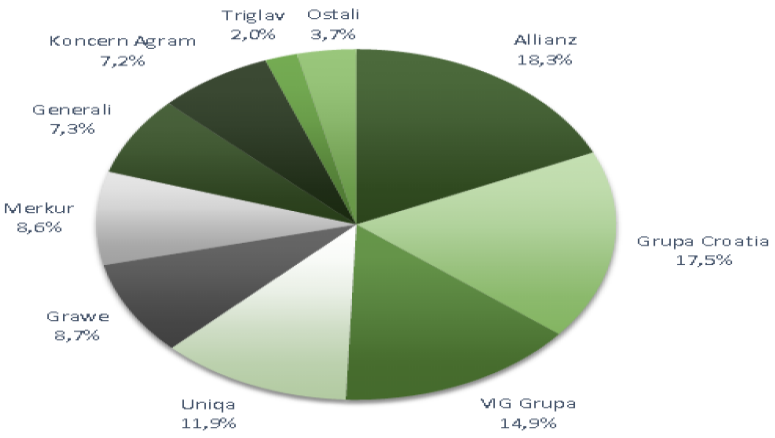
Za uviđanje problematike i promjena koje je ovo osiguranje prošlo tijekom kriznih godina potrebna su statisktička izvješća. U nekoliko sljedećih grafova i slika može se vidjeti pozicija Grawe osiguranja s obzirom na svoje konkurente na tržištu. Graf 9 pokazuje nam udjele na tržištu osiguranja kroz zadnje tri godine. Najveći udio na tržištu posljednih nekoliko godina ima Grupa Croatia osiguranje (Croatia i Croatia Zdrastveno) oko 30% ukupne premije. Slijedi koncern Agram (Agram Životno, Euroherc, Jadransko, Sunce) sa oko 20% ukupne premije. Na ostalih 50% premije raspodjelila su se ostala osiguranja u različitim udjelima. U navedene 3 godine Grawe zauzima 6. mjesto sa otprilike nepromjenjom premiom od 4,5%.

Grafikon 14: Udjel na tržištu osigurnja u Republici Hrvatskoj (ukupna premija)

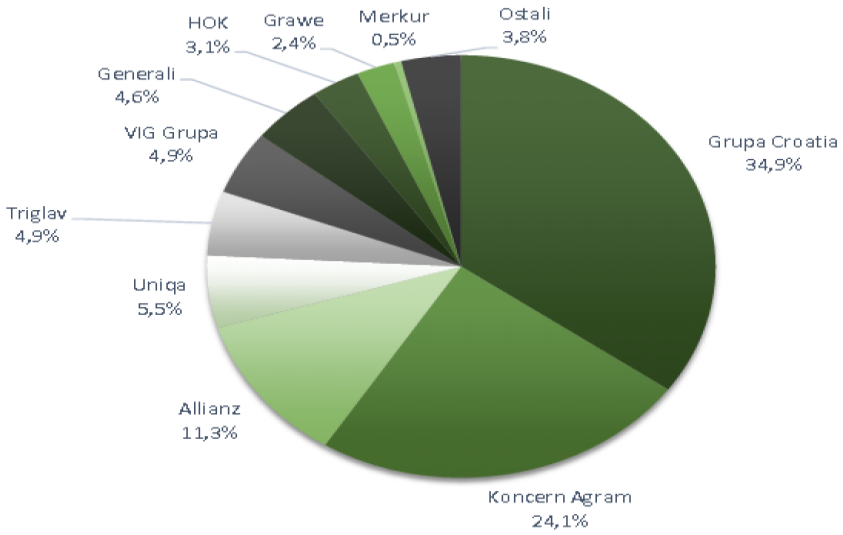
Izvor:http://www.grawe.hr/static_files/grawe_hr/images/media/Godisnje_izvjesce_osiguravajuceg_drustva_GRAWE_Hrvatska_d.d._za_2015.godinu_.pdf

Nakon udjela u ukupno premiji, graf 14 pokazuje udjele pojedinih osiguranja u skupini životnih osiguranja za 2015. godinu gdje možemo vidjeti da Grupa Croatia ima najveći udio premije potom Alianz osiguranje. Grawe osiguranje zauzima 5. mjesto sa udjelom od 8,7%. Na grafu 11 možemo vidjeti da osiguravajuća tvrtka Grawe ima vrlo mali tržišni udjel svega 2,4% u neživotnim osiguranjima. Možemo zaključiti da je koncern Grawe mala tvrtka u Hrvatskoj i da ne zauzima veliki tržišni udio u sektoru osiguranja.

Grafikon 15: Tržišni ujeli u 2015.godini u životnim osiguranjima

Izvor:http://www.grawe.hr/static_files/grawe_hr/images/media/Godisnje_izvjesce_osiguravajuceg_drustva_GRAWE_Hrvatska_d.d._za_2015.godinu_.pdf

Grafikon 16: Tržišni udjeli u 2015. godini u neživotnim osiguranjima

Izvor:http://www.grawe.hr/static_files/grawe_hr/images/media/Godisnje_izvjesce_osiguravajuceg_drustva_GRAWE_Hrvatska_d.d._za_2015.godinu_.pdf

Tablica 2: Tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj i Grawe d.d. (zaračunata bruto premija)

	2015 mil.kn	2014 mil.kn	2013 mil.kn	2012 mil.kn	2011 mil.kn	2010 mil.kn
Republika Hrvatka	**8 724**	**8 561**	**9 077**	**9 038**	**9 144**	**9 244**
Životna osiguranja	2 934	2 638	2 538	2 461	2 431	2 457
Neživotna osiguranja	5 789	5 924	6 538	6 577	6 713	6 787
Grawe Hrvatska	**396**	**398**	**394**	**392**	**393**	**398**
Životna osiguranja	255	246	246	251	246	247
Neživotna osiguranja	141	152	148	141	147	157

Izvor: vlastita projekcija na temelju podatka iz godišnjih financijskih izvještaja Grawe osiguranja, dostupnih na službenim stranicama osiguranja.

Podaci prikazani u Tablici 2 odnosi se na tržište osiguranja u RH i promjene zaračunate bruto premije na ukupnoj razini i na razni Grawe osiguranja. Možemo iščitati i zaključiti sljedeće: s obzirom na dostupne podatke vidimo da je od 2010. godine do 2015. godine vidljiv pad bruto premije tijekom navedenih 5 godina kako na ukupnoj razini tako i kod Grawe osiguranja.

Grawe osiguranje tijekom navedenih godina ostvaruje veću premiju u životnim osiguranjima. Ukupna zaračunata bruto premija u obračunskom razdoblju za 2015. iznosila je 396 milijuna kuna što prestavlja 4,6% udjela u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji svih osiguranja. Premija iz skupine životnih osiguranja sudjelovala je u ukupnoj premiji s 255 milijuna kuna. (2014. 246 mil.kn što je rast od 3,4%) ili 64% ukupne premije. U skupini neživotnih osiguranja ostvareno je 141 milijun kuna (2014. 152 mil kn, što je pad od 7,2%) ili 36% ukupne premije.

Tablica 3: Broj ugovora o osiguranju; podjela u podskupine osiguranja prema internoj podjeli koja je u primjeni u koncerna

	2015	2014	2013	2012	2011
Ukupno	**349 962**	**359 648**	**329 657**	**326 909**	**340 423**
Životna siguranja	**111 639**	**114 572**	**120 713**	**124 875**	**130 474**
Neživotna osiguranja	**238 323**	**245 076**	**208 944**	**202 034**	**209 949**
Osiguranje od nezgode	37 637	45 320	42 474	44 956	49 373
Osiguranje stambenih objekata	24 806	24 828	24 836	25 335	25 913
Osiguranje kućanstva	19 621	19 378	19 044	19 350	20 136
Ostala osiguranja imovine	28 730	26 496	24 520	23 053	21 988
Osiguranja industrije	168	130	95	88	92
Osiguranje motornih vozila	117 666	119 766	89 210	81 760	85 627
Zdrastveno osiguranje	9 695	9 158	8 765	7 492	6 820

Izvor: vlastita projekcija na temelju podatka iz godišnjih financijskih izvještaja Grawe osiguranja, dostupnih na službenim stranicama osiguranja.

Broj ugovorenih osiguranja u 2015. godini manji je za 2,7% ili za 9.686 ugovorenih osiguranja u odnosu na 2014. godinu, odnosno smanjilo se s 359 648 na 349 968 ugovora. U ukupnom portfelju životna osiguranja sudjeluju sa 111 639, a neživotna osiguranja s 238 323 sklopljenih ugovora.

Tablica 4: Izdaci za osigurane slučajeve

	2015 tis. kn	2014 tis. kn	2013 tis. kn	2012 tis. kn
Ukupno	**269 207**	**294 141**	**278 758**	**268 195**
Životna siguranja	**199 450**	**223 680**	**219 450**	**199 622**
Neživotna osiguranja	**69 757**	**70 461**	**59 309**	**68 573**
Osiguranje od nezgode	916	2 828	4 830	6 474
Osiguranje stambenih objekata	4 031	4 116	3 019	3 707
Osiguranje kućanstva	3 874	3 954	3 003	3 879
Ostala osiguranja imovine	15 083	6 576	7 203	10 217
Osiguranja industrije	1 814	597	-946	2 308
Osiguranje motornih vozila	42 032	50 661	40 488	40 263
Zdrastveno osiguranje	2 007	1 731	1 712	1 724

Izvor: vlastita projekcija na temelju podatka iz godišnjih financijskih izvještaja Grawe osiguranja, dostupnih na službenim stranicama osiguranja.

Bruto izdaci za osigurane slučajeve u skupini neživotnih osiguranja manji su za 0,7 milijuna kuna ili za 1,0% i iznose 69,8 milijuna kuna. Broj novoprijavljenih šteta u skupini neživotnih osiguranja porastao je sa 9.310 u 2014. na 9.953 štete u 2015. godini. Dok su izdaci za osigurane slučajeve u skupini životnih osiguranja smanjeni sa 223,7 milijuna kuna na 199,5 milijuna kuna.

Tablica 5: Kretanje neto tehničkih pričuva od 2011. do 2015. godine

	2015. tis. kn	2014. tis kn	2013. tis.kn	2012. tis.kn	2011. tis.kn
Ukupno	2.635.410	2.547.198	2.466.673	2.362.903	2.265.826
Prijenosne premije	60.678	65.527	66.217	60.839	63.633
Matematičke pričuve	2.296.789	2.211.124	2.142.693	2.051.609	1.971.551
Pričuve šteta	206.234	204.537	200.509	199.043	191.688
Druge tehničke pričuve	1.050	1.650	900	800	
Posebna pričuva za osiguranje iz skupine životnih osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja preuzima investicijski rizik	70.660	64.360	56.354	50.612	38.954

Izvor:vlastita projekcija na temelju podatka iz godišnjih financijskih izvještaja Grawe osiguranja, dostupnih na službenim stranicama osiguranja.

Svako društvo za osiguranje formira investiciski portfelj koji kreira ulaganjem sredstava prikljupljenih od naplate premija po osnovi zaključenih ugovora o osiguranju. Grawe osiguranje tvrdi da je formiralo stabilni investiciski portfelj koji svojom veličinom i kvalitetom ima dovoljno sredstava za pokriće rizika preuzetih osiguranjem, pokriće troškova poslovanja te ostvarivanjem zarade. Većinu financijskih ulaganja koje ova osiguravajuća tvrtka preferira čine ulaganja u vrijednosnice s fiksnom kamatnom stopom koje izdaje Republika Hrvatska i međunarodne banake s najbojim kreditnim rejtinzima. Najveći udio uložene imovine u 2015. godini odnosio se na obveznice i to 92,1% od ukupnih ulaganja. Sljede ulaganja u nekretnine u iznosu od oko 100,1 milijuna kuna što ćini 3,4% ukupnih ulaganja, zatim ulaganja u udjele investicijskih fondova 3,6%. Najmanja ulaganja u 2015. godini osiguravajuća tvrtka Grawe uložila je u depozite, samo 0,2% od ukupnih ulaganja.

Ukupni kapital društva u 2015. godini iznosi 505 milijuna kuna, što čini povećanje za 6,75%. Temeljni kapital društva iznosi 90 milijuna kuna. U ukupnoj zaračunatoj bruto premiji ostvarena dobit prije oporezivanja iznosi[21] 55,4 milijan kuna (2014. 52,9 mil.kn). Ostvarena dobit nakon oporezivanja[22] u 2015. iznosi 44,3 milijuna kuna (2014. 42,2 mil.kn) što je povećanje od 4,85% u odnosu na 2014. godinu.
Ukupni financisjki rezultat[23] za 2015. godinu iznosi 153 milijuna kuna, od čega se na životno osiguranje odnosi 135 milijuna kuna, a na neživotno osiguranje 18 milijuna kuna. Ukupna primjena matematičke pričuve[24] iznosi 86 milijuna kuna (2014. je iznosila 68 mil.kn). Ukupna zaračunata bruto premija u obračunskom razdoblju za 2015. iznosila je 396 milijuna kuna. Premija iz skupine životnih osiguranja sudjelovala je u ukupnoj premiji s 255 milijuna kuna. (2014. 246 mil.kn što je rast od 3,4%) ili 64% ukupne premije. U skupini neživotnih osiguranja ostvareno je 141 milijun kuna (2014. 152 mil kn, što je pad od 7,2%) ili 36% ukupne premije.

Od osnutka 1993. godine Grawe u Hrvatskoj pripisuje svojim korisnicima dobit po policama životnih osiguranja koji se 2015. godini smanjio na 199,5 milijuna kuna dok su 2014. pripisana dobit isnosila 223,7 milijuna kuna.

[21] http://www.svijetosiguranja.eu/hr/novosti/dobit-grawe-a-u-2015.-godini-443-milijuna-kuna,18774.html
[22] http://www.svijetosiguranja.eu/hr/novosti/dobit-grawe-a-u-2015.-godini-443-milijuna-kuna,18774.html
[23] http://www.svijetosiguranja.eu/hr/novosti/dobit-grawe-a-u-2015.-godini-443-milijuna-kuna,18774.html
[24] http://www.svijetosiguranja.eu/hr/novosti/dobit-grawe-a-u-2015.-godini-443-milijuna-kuna,18774.html

4. ZAKLJUČAK

Krajem 2008. godine financiska kriza koja je započela slomom tržišta drugorazrednih hipoteka u SAD-u poprimila je globalne razmjere i uzdrmala svjetsku ekonomiju. Financijska kriza se proširila i na realni sektor te uzrokovala gospodarsku krizu prvo u najrazvijenijim, a potom u manje razvijenim zemljama širom svijeta. U uvjetima suvremene globalizirane ekonomije nema nacionalne ekonomije koja je bila imuna na ovakav eksterni poremećaj, tako i Hrvatska u kojoj kriza još uvjek traje i ostavlja svoje posljedice na Hrvatsko gospodarstvo. Prema obrađenim podacima možemo vidjeti da hrvatsko gospodarstvo svojom dinamikom oporavka od krize i daljnjeg razvoja znatno zaostaje od gospodarstva većine drugih zemalja Srednje i (Jugo) Istočne Europe. Upravo na ovakvim osnovama nije moguće potaknuti smanjenje nezaposlenosti koja bi rezultirala povećanom potrošnjom, koja bi dovela i do povećane potražnje za osiguranjima. Vlada treba dati impulse gospodarstvu koji će pokrenuti lavinu drugih pozitivnih čimbenika za sobom kako bi izašli iz krize koja ipak predugo traje.

Financijska kriza, a potom i gospodarska kriza, utjecale su na stagnaciju ekonomskih aktivnosti te su utjecale i na usporavanje poslovanja osiguranja. Društva za osiguranje imaju dvije dimenzije, jedna je njihova zaštitna funkcija i poslovi preuzimanja rizika, međutim druga dimenzija je da su osiguranja istovremeno i važni sudionici financijskog tržišta. Naime osim što pojednicima i poduzećima pružaju sigurnost i zaštitu, društva za osiguranje značajna financijska sredstva od premija ulažu na financijska tržišta. Tako da su zbog svoje uske povezanosti sa financisjkim tržitima osiguravajuća društva izložena utjecaju svijetske krize.
U proteklih nekoliko godina nepovoljna kretanja na tržištu radne snage, negativna okolina na financijskom tržištu i stvarni pad prihoda su i dalje glavni čimbenici koji ugrožavaju razvoj sektora osiguranja. Tržište osiguanja u 2014. bilo je obilježeno liberalizacijom cijenika obveznog osiguranja vlasnika odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete trećim osobama. Liberalizacaija je dovela do smanjenja prosječne premije osiguranja od automobilske odgovornosti, što je jedan od glavnih uzoraka pada premije u skupini neživotnih osiguranja te posljedično i pada ukupne zaračunate bruto premije društva za osiguranje.
Hrvatsko tržište osiguranja obilježava značajan potencijal rasta koji društva za osiguranje trebaju iskoristiti. Životna osiguranja, s obziom na sve veću prosječnu starost stanovništva te potrebu za što većom vlastitom skrbi o mirovini, prestavljaju jedan od strateški najvažnijih proizvoda. Dopuna proizvodu životnog osiguranja svakako je štednja u trećem mirovinskom stupu u kojem ima velikih potencijala za rast i razvoj.

Za razvoj osiguranja ali i drugih financijskih institucija bitno je financijsko obrazovanje stanovništva. Financisjko obrazovanje treba osigurati znanja o financijskim proizvodima, uslugama i konceptima koji su hrvatskim građanima neophodni u donošenju odluka za sebe i svoje obitelji.

U 2015. godini društva za osiguranje zaračunala su ukupnu bruto premiju u iznosu od 8.723.512.630 kn. Od toga životna osiguranja ostvarila su ukupnu bruto premiju od 2.934.212.020 kn. dok su neživotna osiguranja ostvarila su ukupnu bruto premiju u iznosu od 5.789.300.610 kn. Skupina neživotnih osiguranja čini 66,36% ukupne premije dok životna osiguranja čine 33,64%.
Najveću zaračunatu bruto premiju u 2015. godini ostvarilo je Croatia osiguranje u iznosu od 2.307.929.599 kn. te tržišnim udjelom od 26,46%. Drugo mjesto zauzelo je osiguravajuće društvo Allianz sa ostvarenom bruto premiom od 1.190.877.449 kn. te tržišnim udjelom od 13,65%. Na trećem mjestu nalazi se Euroherc osiguranje sa ostvarenom bruto premiom od 819.501.758 kn. te tržišnim udjelom od 9,39%. Grawe osiguranje zauzima osmo mjesto sa ostvarenom bruto premiom od 395.576.654 kn. te tržišnim ujelom od 4,53%.

U konačnici svega kriza je pogodila industriju osiguranja u Republici Hrvatskoj, s tim da obvezna osiguranja nisu pođena kao ona osiguranja koja nisu zakonom obvezna. Razlog tome su manja primanja stanovništa, velika stopa nezaposlenosti te manjak investicija kako bi se pokrenulo gospodarstvo. U uvjetima u kojima se trenutno nalazi većina hrvatskog stanovništva troši se samo na nužna dobra, dok se o luksuznim dobrima i ne razmišlja.

POPIS LITERATURE

1. Andrijašević, S., Petranović, V. (1999): Ekonomika osiguranja, Zagreb.
2. Benić, Đ. (2012): Ekonomska kriza u Europi i hrvatsko gospodarsko, Zagreb,str. 149-152.
3. Bijelić, M. (2002): Osiguranje i reosiguranje, Zagreb.
4. Ćurak, M., Jakovčević, D. (2007): Osiguranje i rizici, RRIF Plus, Zagreb.
5. Ekonomski fakultet (2014): Financije nakon krize, Split.
6. Lovrinović, I. (2015): Globalne financije, Zagreb.
7. Saunders, A., Millon Cornett, M. (2006): Financijska tržišta i institucije, Zagreb, str. 433 – 452 .
8. Hrvatska gospodarska komora, (2015): Hrvatsko gospodarstvo krajem 2015. godine, [Internet], raspoloživo na: http://www.hgk.hr/wp-content/blogs.dir/1/files_mf/hrvatsko_gospodarstvo_krajem_2015._godine_17.12.201576.pdf , [15.03.2016.].
9. Hrvatska gospodarska komora, (2014): Hrvatsko gospodarstvo 2014. godine, [Internet], raspoloživo na: http://www.hgk.hr/wp-content/blogs.dir/1/files_mf/hrvatsko_gospodarstvo_2014._godine.pdf, [17.03.2016.].
10. Hrvatski ured za osiguranje, (2015): Tržište osiguranja za 2014. godinu, [Internet], raspoloživo na: http://www.huo.hr/Listanje_PDF/Trziste_osiguranja_RH_2014/index.html#/4, [10.04.2016.].
11. Hrvatski ured za osiguranje, (2016): Ključne informacije o tržištu psiguranja u Republici Hrvatskoj za 2015. godinu, [Internet], raspoloživo na: http://www.huo.hr/hrv/ostale-publikacije/78/, [01.06.2016.].
12. Hrvatski ured za osiguranje, (2015): Čemu zapravo služi osiguranje?, [Internet], raspoloživo na: http://www.huo.hr/hrv/ostale-publikacije/78/, [17.02.2016.].
13. Hrvatska narodna banka, (2015): Godišnje izvješće za 2014. godinu, [Internet], raspoloživo na: http://www.hnb.hr/documents/20182/122236/h-gi-2014.pdf/b607913c-e6fb-40a2-a023-41552635090b, [20.02.2016.].

Internetske stranice

1. www.hgk.hr
2. www.hanfa.hr
3. www.huo.hr
4. www.dzs.hr
5. www.hnb.hr
6. www.poslovni.hr
7. www.svijetosiguranja.eu
8. www.grawe.hr

POPIS SLIKA

Slika 1: Shema pravila i ponašanja kod osiguranja 7

Slika 2: Kretanje ukupne premije u 2015. godini te te razlika u odnosu na 2014. 26

Slika 3: Struktura ukupne premije po vrstama osiguranja 29

Slika 4: Struktura premije životnih osiguranja 31

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Godišnje stope rasta BDP-a od 2000. do 2014. godine. 13

Grafikon 2: Kretanje pojednih kategorija potražnje BDP-a u prvih 6 mjeseci 2015. godine .. 14

Grafikon 3: Prijevoz putnika i roba 16

Grafikon 4: Broj nezaposlenih u RH 17

Grafikon 5: Kretanje neto i bruto plaće 18

Grafikon 6: Prosječni srednji tečaj HRK/EUR 19

Grafikon 7: Ukupna zaračunata bruto premija, bruto premija životnih i neživotnih osiguranja od 2008. – 2015. godine 22

Grafikon 8: Udio premije u BDP-u za razdoblje od 2003. do 2004. godine 23

Grafikon 9: Udio neživotnih i životnih osiguranja u ukupnoj bruto premiji za razdoblje 2003. – 2014. godine 24

Grafikon 10: Premija po stanovniku u razdoblju 2003. – 2014. godine (u kn) 24

Grafikon 11: Premija po zaposlenom u razdoblju 2003. – 2014. godine (000kn) 25

Grafikon 12: Ukupne likvidirane štete u razdoblju od 2003. – 2014. godine (000 kn) 26

Grafikon 13: Kretanje neto tehničke pričuve za razdoblje od 2012.do 2014. godine 32

Grafikon 14: Udjel na tržištu osigurnja u Republici Hrvatskoj (ukupna premija) 35

Grafikon 15: Tržišni ujeli u 2015.godini u životnim osiguranjima 35

Grafikon 16: Tržišni udjeli u 2015. godini u neživotnim osiguranjima 36

POPIS TABLICA

Tablica 1: Ukupna zaračunata bruto premija i likvidirane štete (bruto iznosi u milijardama kuna) 21

Tablica 2: Tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj i Grawe d.d. (zaračunata bruto premija) 36

Tablica 3: Broj ugovora o osiguranju; podjela u podskupine osiguranja prema internoj podjeli koja je u primjeni u koncerna 37

Tablica 4: Izdaci za osigurane slučajeve 38

Tablica 5: Kretanje neto tehničkih pričuva od 2011. do 2015. godine 38

SAŽETAK

Proućavanjem podataka o utjecaju krize vidljivo je da je svijetska i gospodarska kriza imala utjecaj na gospodarstvo Republike Hrvatske. Kriza u Hrvatskoj je teža i dugotrajnija nego u većini europskih zemalja zbog neprovođenja strukturnih reformi. Nakon šest uzastopnih godina pada stopa BDP-a u 2015. je iznosila 1,9%.

Između ostalih sektora koje je kriza pogodila u sektoru osiguranja je prouzročila velike gubitke u razdoblju od 2008. do 2016. godine te utjecala na poslovanje osiguravajućih društava i visinu premije. Tako je 2008. ukupna zaračunata bruto premija iznosila 9.686.102.000 kn, dok je 2015. godine iznosila 8.723.512.000 kn. Ipak imovina koju posjeduju hrvatski osiguravatelji je stalno rasla što ukazuje da osiguranja mogu ispuniti svoje obaveze, te da je sustav osiguranja stabilan. Sektor osiguranja u Republlici Hrvatskoj ima mnogo prostora za napredak i daljni razvoj tržišta.

SUMMARY

Studying data of crisis impact show that the world and economic crisis had an impact on the Croatian economy. Crisis in Croatia is deeper and lasts more then in most European countries beacuce of non – implementation structural reforms. After six consecutive years od falling GDP rate in 2015. was 1,9%.

Among other sectors that the crisis hit in the insurance sector result is in huge losses in the period from 2008. to 2016. Crisis affect the operations of insurance companies and the premium amount. In 2008. the total gross premium was 9,686,102,000 kn. but in 2015. it was 8,723,512,000 kn. However assets thet possess croatian insurers compani has steadily increased, indicating that insurance can fulfill their obligations, and that the security system is stable. The insurance sector in Republlici Croatia has a lot of space for improvement and further development of the market.